

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

TRESTNÉ ČINY VE SPORTU

Zpracovala: Markéta Tobiášová

Studijní program: Magisterský

Studijní obor: Právo a právní věda

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Škvain, katedra trestního práva

V Plzni 2014

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „Trestné činy ve sportu“ vypracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni 2014

Podpis.....

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Sportovní právo.....	9
2.1. Vymezení pojmu sport	9
2.2. Sportovní normy a sportovní legislativa	10
2.3. Právní úprava sportu v České republice	12
2.3.1. Ústavní rovina	12
2.3.2. Zákonná rovina.....	13
2.3.3. Podzákonná rovina	14
3. Odpovědnost sportovců za sportovní úraz	15
3.1. Teoretické přístupy k odpovědnosti sportovců.....	16
3.1.1. Teorie přípustného rizika.....	16
3.1.2. Teorie nedostatku zavinění.....	16
3.1.3. Teorie nešťastné náhody	16
3.1.4. Teorie účelu.....	17
3.1.5. Teorie souhlasu poškozeného.....	17
3.1.6. Koncepce státního dovolení	17
3.1.7. Subsumpční teorie J. Hory	18
3.2. Civilněprávní odpovědnost sportovce za sportovní úraz.....	18
3.2.1. Judikatura	20
3.3. Trestněprávní odpovědnost sportovce za sportovní úraz	24
3.3.1. Pojem trestného činu ve vztahu ke sportu	26
3.3.2. Judikatura	31
3.3.3. Pohled zahraniční doktríny a judikatury.....	34
3.4. Odpovědnost za sportovní úraz na lyžařských drahách	38
4. Další trestné činy v oblasti sportu	45
4.1. Doping.....	45
4.1.1. Vymezení pojmu doping	45
4.1.2. Vnitrostátní úprava.....	47
4.1.3. Mezinárodní úprava.....	51
4.1.4. Dopingové případy v České republice	54
4.2. Korupce	55
4.2.1. Korupce ve sportu aneb „kapřici přípluli“	56
4.2.2. Vnitrostátní úprava.....	56

4.2.3.	Mezinárodní úprava.....	59
4.2.4.	Judikatura	62
4.2.5.	Příklady korupčního jednání v mezinárodním měřítku	63
5.	Závěr	65
6.	Resumé	67
7.	Seznam použité literatury	69

1. Úvod

Vývoj sportu od prvopočátků zaznamenal určité zásadní změny. V dřívějších dobách se jednalo spíše o kulturní vyžití ve formě různých obřadů, zábav a her. Sport plnil funkci odpočinku a zábavy po těžce odvedené práci. Teprve postupem času se sport vyvinul v poměrně složitý, vnitřně strukturovaný jev, jenž rozvíjí tělesné, morální, duchovní a sociální složky osobnosti člověka, což odpovídá nejen zájmům jedince, ale i zájmům celé společnosti.

Současná společnost je nastavena na výkon, úspěch, moc a peníze. Toto můžeme zaznamenat také ve sportu. Život sportovce se podřídil tréninku ve smyslu přípravy na fyzický výkon a pro mnohé vrcholové sportovce je sport nejenom životním stylem, ale také zdrojem jejich obživy což má, dle mého názoru, značný význam ve vztahu k potřebě být jedním z nejlepších. Zde je třeba si uvědomit nejen pozitivní, ale i negativní aspekt dopadu na samotnou podstatu sportu, potažmo na celou společnost.

Mezi pozitivní přínos sportu, v obecném hledisku, můžeme zařadit zejména prevence před zdravotními potížemi, zvýšení vytrvalosti a kondice, upevnění lidské psychiky a zlepšení sociálního vývoje. Negativní stránka se projevuje především v oblasti vrcholového sportu, jak už jsem výše zmínila, je to v důsledku potřeby být nejlepším. Velmi často dochází k přetěžování organismu, čímž vznikají různá zdravotní rizika. Některé z nich mohou vést až k ukončení sportovní kariéry. Jednou z největších hrozeb pro sport je užívání dopingových látek k dosažení nejlepších výsledků. A poslední negativní vliv se projevuje v souvislosti se zařazením sportu do byznysu, s čímž se do oblasti sportu dostávají i různé formy korupčního jednání. Vzhledem k mému názvu diplomové práce „trestné činy ve sportu“ je práce zaměřena na ony negativní stránky sportu v nejextrémnější podobě.

Než se dostaneme k samotnému gros věci, je třeba vymezit pojem sport, závaznost sportovních pravidel pro sportovce a v neposlední řadě také míra vlivu státu do legislativní oblasti sportu. Této otázce je věnována první kapitola.

Druhá kapitola se věnuje nejrozporuplnější oblasti a to, odpovědnosti sportovců za sportovní úraz. V kapitole je tato problematika rozebrána z civilněprávního a trestněprávního pohledu. Důraz je kladen na trestněprávní odpovědnost sportovce za sportovní úraz, proto se věnuji i zahraničním doktríně.

V této kapitole je také zahrnuta specifická sportovní oblast, konkrétně odpovědnost za sportovní úraz při lyžování. Jedná se o problematiku v poslední době velmi aktuální vzhledem k přibývajícimu množství vážných zranění při lyžování v amatérské rovině. Zásadní roli zde hraje význam závaznosti pravidel FIS.

Poslední kapitola je věnována oblasti dopingu a korupce. Oba tyto jevy směřují k dosažení lepších výsledků za absence osobního úsilí. Zatímco doping se týká výlučně samotného sportovce, korupce je věcí sportovních funkcionářů a rozhodčích. V obou případech se ve své práci věnují jak vnitrostátní úpravě, tak mezinárodní.

Pro účely práce jsem se rozhodla pokusit se nalézt odpověď na následující otázky. 1) Jaký je základní rozdíl mezi sportovním pravidlem a právní mornou, z čeho se dovozuje závaznost sportovních pravidel? 2) Za jakých okolností vzniká odpovědnost sportovce za sportovní úraz? 3) Je možné aplikovat trestní právo do oblasti sportu při zachování zásady ultima ratio? 4) Jak se k odpovědnosti sportovce za sportovní úraz staví tuzemská judikatura? 5) Je zakotvena problematika dopingu v trestním zákoníku, existuje relevantní judikatura, která by jednání porušující antidopingová pravidla kvalifikovala jako trestný čin? 6) Ve kterých sférách sportu se objevuje korupce, proč tomu tak je?

Celá problematika vztahu sportu a práva je velmi diskutovaná a v Českém právním prostředí stále chybí její propracování. Hlavním zdrojem práce jsou články Mgr. Michala Králíka, Ph.D. (soudce Nejvyššího soudu ČR), který se velmi aktivně věnoval vzniku odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, hlavně v letech 2005 – 2007. Druhým významným zdrojem jsou rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR.

2. Sportovní právo

Pro účely této diplomové práce, používám sousloví sportovní právo ve smyslu ovlivnění sportu právem, nikoli jako označení právního odvětví.

2.1. Vymezení pojmu sport

Když se řekne sport, neexistuje dle mého názoru jedinec, který by si pod tímto pojmem nepředstavil určitou sportovní činnost. Ať už se jedná o sportovního nadšence, jenž má přehled o aktuálním sportovním dění a sám se ho účastní, nebo o extrémně pasivního jedince, který má sport spojen pouze s přenosem finálového utkání mistrovství světa v hokeji, kde Česká republika bojuje o medaili. V současné době je sport jedním z největších fenoménů ovlivňující život lidí po celém světě. Při hlubším zkoumání pojmu sport dojdeme k závěru, že jeho vymezení není tak jednoznačné.

Slovo sport pochází z latinského slova „disportare“, později z francouzského „désporter“ a anglického „disport“. Termín sport se začal objevovat až na počátku 14. století ve smyslu činnosti, se kterou je spojena zábava, odpočinek, rozptýlení.¹ Samotná definice sportu prošla poměrně dlouhým historickým vývojem a v dnešní době existuje několik desítek definic. O některé se pokusili čeští teoretici, jiné jsou pak součástí právních předpisů, či jiných relevantních dokumentů. Jedním z těchto teoretiků je Miroslav Choutka, ve své publikaci Sportovní trénink definoval pojem sport, jakož to „*oblast dobrovolné činnosti, která uspokojuje potřeby sportovců a dalších účastníků. Ti se v ní realizují a nacházejí v ní všestranné a hluboké prožitky. Sportovec je v této činnosti nejen objektem, ale i subjektem svého zdokonalování, sebezvoje a sebevýchovy. Tím se stává sport a soutěžení neobyčejně účinným prostředkem všestranného rozvoje sportovce.*“² O jinou definici se pokusil Josef Dovadil, který konstatoval, že „*sport je dobrovolná pohybová aktivita motivovaná snahou po dosažení maximální výkonnosti rozvíjené v tréninku a demonstrované v soutěžích.*“³ Pokud bychom se podívali na oblast právních předpisů a mezinárodních dokumentů, pak je třeba zmínit zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře

¹ PELCL, Martin. Dějiny sportu – od kuriozity k vědecké historii. *Slezská univerzita v Opavě: Popularizace vědy* [online]. [cit. 20.11.2013]. Dostupné z: http://www.slu.cz/slu/cz/projekty/webs/popularizace/postery-sylaby-publikace-1/poster/5-cyklus/0416_pelc.pdf

² CHOUTKA, M., DOVADIL, J., Sportovní trénink, Praha: Olympia, 1991, s. 15, ISBN 80-7033-099-6

³ DOVADIL, J., Výkon a trénink ve sportu. 1. vydání, Praha: Olympia, 2002, s. 6, ISBN 80-7033-760-5

sportu. Zákon je jediným právním předpisem upravující oblast sportu v České republice a snaží se vymezit postavení sportu ve společnosti. Pojem sport podle tohoto zákona *“představuje všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.”*⁴ Zmíněná definice vychází z mezinárodních dokumentů, konkrétně z Evropské charty sportu, Kodexu sportovní etiky a Evropské antidopingové úmluvy.⁵ Na poli mezinárodním je nejčastěji používaná definice, kterou obsahuje Evropská charta sportu (1992). Z této definice vychází nejenom náš zákon o podpoře sportu, ale většina vnitrostátních předpisů ostatních zemí, jestliže se jedná o státy, které regulují sport na ústavní či zákonné úrovni.⁶ Charta sport chápe jako *„všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků na všech úrovních.”*⁷

Jak jsem již zmínila a následně i demonstrovala, v současné době neexistuje univerzální definice, která by pojem sport plně vystihovala. Avšak právě z těchto jednotlivých definic můžeme vyvozovat typové znaky společné pro celou sportovní činnost. Dovoluji si tvrdit, že jimi jsou především dobrovolnost výkonu, aktivita samotného sportovce, zdokonalování se (fyzické i duševní), regulovanost pravidly.

2.2. Sportovní normy a sportovní legislativa

Sportovní normou se rozumí určité pravidlo, které upravuje chování sportovce v konkrétním typu sportu. Podle J. Prusáka se jedná o pravidlo, jež vzniklo dohodou hráčů a soutěžících nebo ho vytvořily řídicí sportovní orgány.⁸ Základní rozdíl mezi sportovní normou a právní normou je v rozdílné formě. Právní norma musí mít konkrétní formu a tato forma je výlučně stanovena nebo uznána státem. Z toho vyplývá, že pokud dojde k porušení právní normy, je

⁴ § 2 odst. 1, zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, v aktuálním znění

⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 15/2001 Sb., o podpoře sportu [online]. [cit. 29.1.2014].

Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=13394

⁶ KRÁLÍK, M., Právo ve sportu, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2001, s. 38, ISBN: 80-7179-532-1

⁷ Evropská charta sportu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 29.1.2014].

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

⁸ PRUSÁK, J., Šport a právo: Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe.

Bratislava: Slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984, s. 57

chování, které určuje právní norma, státem vynutitelné. Naopak pro sportovní pravidla, resp. sportovní normy, neexistuje konkrétní forma, která by byla stanovena nebo uznána státem. Proto mohou být sportovní normy v podobě jak psané, tak i nepsané. Tyto formy si určují jednotlivé sportovní organizace, ať už na vnitrostátní nebo mezinárodní úrovni, a jejich přezkum nepodléhá státu. Z toho důvodu nemůžeme hovořit o normách právních.

Na sportovní pravidla lze nahlížet v širším smyslu, jakožto na pravidla upravující vnitřní organizaci instituce. Jedná se zejména o organizační řády, právní postavení sportovce, předpisy o sponzoringu atd. A v užším smyslu, což jsou konkrétní pravidla hry, soutěžní řády, disciplinární řády, přestupková pravidla. Jednotlivé sportovní organizace jsou v tzv. pyramidové struktuře. Základ pyramidy tvoří sportovní kluby, nad nimi jsou regionální/národní asociace a na vrcholu stojí mezinárodní asociace. Pokud mezinárodní asociace vydá nějaké sportovní pravidlo, ostatní organizace, v dané pyramidě sportovního odvětví, se musí těmito pravidly řídit a pokud si chtějí vydat svoje vlastní sportovní normy, musí být s nimi v souladu.⁹ V České republice sportovní kluby a oddíly vznikají ve formě občanských sdružení na základě zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Druhou velmi rozšířenou formou, hlavně v oblasti vrcholového sportu, je forma některé z obchodních korporací na základě zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.¹⁰ Závaznost sportovních norem (pravidel) pro sportovce se dovozuje ze smluvního závazku mezi sportovcem a daným sportovním klubem. Sportovec se dobrovolně podřizuje řídit se sportovními pravidly, která jsou přijata sportovním klubem.¹¹

Formálním pramenem úpravy sportu je sportovní legislativa. Tato úprava může být obsažena v ústavě, tedy v předpise s nejvyšší právní silou. V tomto případě je spíše deklarováno právo na sport či jeho provoz a podrobnější úpravu nalezneme v jednotlivých zákonech. Jeden z důvodů, proč se v poslední době objevuje toto právo v ústavě, je fakt, že si společnost stále více uvědomuje pozitivní dopad sportu na individuální a sociální rozvoj jedince. Mezi tyto státy

⁹ KUBÍČEK, J. Sport a právo [online]. 2012 [cit. 2014-03-15]. ISBN 8021060409. Dostupné z: <http://www.tjsokolbabice.cz/dokumenty/Sport%20a%20pravo.pdf>

¹⁰ Před rokem 2014 obchodní společnosti upravoval zákon 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹¹ SUP, M. Sportovní normy (pravidla) a jiné neprávní prameny pravidel chování sportovce. In: KUKLÍK, J. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 37-57. ISBN 978-80-87284-28-5

patří např. Španělsko, Řecko, Portugalsko.¹² Druhou skupinu států tvoří země, jež mají sportovní oblast upravenou v jednotlivých právních předpisech, a to i v případě, že právní předpisy rozvíjejí ústavní základ. Podle míry zásahu státu rozlišujeme dva typy, a to intervenční a liberální. Intervenční model stojí na principu zásahu státu do oblasti sportu. Tuto činnost vykonává zpravidla prostřednictvím vládních orgánů. Ačkoliv má hlavní slovo stát, spolupracuje s jednotlivými sportovními organizacemi. Legislativní rámec je v tomto modelu velmi dobře rozpracovaný a existuje speciální legislativa pro oblast sportu. Příkladem můžeme uvést Francii, Řecko, Portugalsko, Španělsko. Naproti tomu v liberálním typu má hlavní odpovědnost za sportovní oblast nevládní sektor, jednotlivé sportovní organizace. Stát zde má pouze podpůrnou roli. V tomto typu existují tři subsystémy: a) státy, které mají zákon o sportu - do této oblasti patří Švýcarsko, Finsko i Česká republika; ačkoliv existence základního zákona o sportu spadá spíše do intervenčního modelu, v některých případech (spíše výjimka) se s nimi můžeme setkat i ve státech s liberálním modelem; b) státy se sportovní legislativou bez základního zákona o sportu, např. Belgie, Německo; v těchto státech neexistuje ústřední zákon o sportu, ale sportovní oblast je upravena v jednotlivých dílčích normách, celkově tak tvoří sportovní legislativu, avšak v roztržité podobě; c) státy bez speciální sportovní legislativy, např. Švédsko, Norsko, VB, základním pramenem jsou obecné právní předpisy.¹³

2.3. Právní úprava sportu v České republice

2.3.1. Ústavní rovina

V České republice není zakotveno právo na sport ani v jednom z ústavních zákonů, patříme proto k představitelům nekonstitučního sportu. Avšak určitou spojitost se sportem můžeme hledat v článku 20 zák. č. 2/1992 Sb., Listiny základních práv a svobod. Článek zaručuje právo se sdružovat. „*Právo svobodně se sdružovat. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.*“ Sportovní organizace, ve smyslu

¹² KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1 s. 24.

¹³ KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1 s. 29.

sportovních klubů, oddílů nebo svazů, dovozují svoji formu občanského sdružení od této ústavně zakotvené zásady.

2.3.2. *Zákonná rovina*

V souvislosti s ústavní rovinou i zde bychom mohli zmínit zákon o sdružování občanů a zákon o obchodních korporacích, jakožto dvě možné formy vzniku sportovní organizace. V této části bych se zaměřila hlavně na speciální normu upravující oblast sportu, a to již zmíněný zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl přijat až v roce 2001. Do té doby v České republice neexistoval právní předpis upravující sport. Hlavním úkolem zákona je vymezení, jakým způsobem má stát podporovat oblast sportu. Vedle definice pojmu sport zákon vymezuje působnost státních orgánů a orgánů územní samosprávy a povinnost majitele či provozovatele sportovního zařízení. Nejšířeji je vymezena působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Úkolem MŠMT je mj. vypracování návrhu koncepce státní politiky ve sportu, zabezpečení finanční podpory sportu ze státního rozpočtu, vydání antidopingového programu a kontrola jeho uskutečňování. Orgány územní samosprávy (obec, kraj) mají zabezpečovat rozvoj sportu tím, že budou podporovat sportovní talenty, zajišťovat stavby, popř. rekonstrukce sportovních zařízení a v obecné rovině finančně podporovat sport. Novou oblast, kterou upravuje tento zákon, jsou povinnosti vlastníka či provozovatele sportovního zařízení. Vlastník či provozovatel musí, z důvodu zvýšení bezpečnosti, vydat a zveřejnit návštěvní řád, v němž mají být stanovena pravidla chování v daném objektu. Na dodržování těchto povinností dohlíží Ministerstvo vnitra.

2.3.3. Podzákonná rovina

Do této oblasti patří Usnesení vlády České republiky o Koncepci státní podpory sportu v České republice. Jedná se o koncepci, jejíž návrh vypracovalo MŠMT na základě zákona o podpoře sportu. Poslední koncepce státní podpory byla přijata 9. 3. 2011. Koncepce reaguje na analýzu financování sportu v ČR, vypracovanou MŠMT. Analýza je veřejně dostupný materiál. ČR ve srovnání se zeměmi EU, se řadí mezi státy s nejmenší podporou sportu. Na základě analýzy bylo zjištěno, že sport přináší do státního rozpočtu více prostředků, než ze státního rozpočtu formou dotací získává. Přijatou koncepcí by mělo dojít k zásadním změnám financování jednotlivých sportovních odvětví a tím by se v budoucích letech měla výrazně zlepšit úroveň sportovní sféry.

3. Odpovědnost sportovců za sportovní úraz

Odpovědnost za sportovní úraz je pouze jedním druhem odpovědnosti, která vzniká s výkonem sportovní činnosti. Dalšími druhy odpovědnosti jsou např. odpovědnost rozhodčích, odpovědnost pořadatelů sportovních klubů vůči sportovci, odpovědnost trenérů apod. Podle M. Králíka je nejzásadnější problematikou právě odpovědnost sportovců za sportovní úraz, jelikož v této oblasti vzniká nejvíce rozporů a nezodpovězených otázek. Již základním problémem je samotné vymezení odpovědnosti, jelikož nelze aplikovat univerzální model na všechny případy z praxe. Nabízí se tedy otázka, čím je sportovní oblast natolik specifická, že vyžaduje samostatný přístup k odpovědnosti. S touto otázkou nutně souvisí hlavně míra rizikovosti jednotlivých druhů sportů, která se projevuje především vznikem úrazů a jiných zranění. Dále je třeba posoudit, za jakých konkrétních okolností nastupuje právní odpovědnost sportovce, který jinému sportovci způsobil sportovní úraz. V tomto směru je zcela zásadní, aby byla pravidla nastavena tak, aby bylo možné posoudit, kdy již nastupuje právní odpovědnost za sportovní úraz.¹⁴

Přístupy jednotlivých teoretiků práva k posouzení právní odpovědnosti se neshodují a během zkoumání daného problému vyšly najevo dva hlavní názorové proudy. První skupina teoretiků je toho názoru, že sportovní zranění je stejné protiprávní jednání jako jsou jiná jednání zasahující život a zdraví člověka. Tedy osoby, které takové zranění způsobí, podléhají plné právní odpovědnosti. Ad absurdum bychom tento myšlenkový proud mohli dovést až k situaci, kdy by bylo jedno, zda se jedná o potyčku při utkání v ragby nebo o potyčku na ulici. Hlavním argumentem této linie je, že právní úprava neobsahuje žádné zákonné ustanovení, které by vylučovalo odpovědnost sportovců za sportovní úraz. Druhý názorový proud je opačného názoru, říká, že odpovědnost sportovců za sportovní úraz má být posuzována z jiného úhlu, než je obecná odpovědnost. A tím, za určitých, přesně stanovených podmínek, může být trestní a občanskoprávní odpovědnost vyloučena. V rámci tohoto názoru vykrytalizovalo velké množství odlišných názorů na podmínky a rozsah beztrestnosti. Tím se stává celý problém podstatně složitější. Existuje více jak 50

¹⁴ KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost ve sportu, *Jurisprudence*, 2009, č. 4

teorií, které hovoří o tom, jestli jsou sportovci, popř. za jakých podmínek, odpovědní za způsobení sportovního úrazu během sportovní činnosti.¹⁵

3.1. Teoretické přístupy k odpovědnosti sportovců

Všechny následující teorie jsou zaměřeny na vyloučení odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, resp. definují, za jakých okolností odpovědnost ať už civilněprávní nebo trestněprávní nenastupuje.

3.1.1. Teorie přípustného rizika

Tato teorie vychází z předpokladu, že každá sportovní činnost souvisí s vyšší mírou nebezpečí úrazu. Tedy každý, kdo dobrovolně vstupuje na sportovní pole, musí počítat s určitou mírou rizika a nemůže po vzniku úrazu tvrdit, že o daném riziku nevěděl. Z toho vyplývá, že sportovec, který během výkonu sportovní činnosti zraní druhého sportovce, není právně odpovědný za způsobený následek, ačkoliv mu tím může způsobit zranění většího rozsahu. Této teorii je vytýkáno, že nejsou zcela přesně stanoveny podmínky a hranice tohoto rizika. Vyvstává otázka, po jakou hranici může sportovec brát na sebe následky zranění, jež utrpěl, aniž by vznikla trestně nebo civilně právní odpovědnost škůdce.¹⁶

3.1.2. Teorie nedostatku zavinění

Tato teorie tvrdí, že u sportovce, který svým jednáním způsobí sportovní úraz, chybí prvek zavinění a to ani v rovině nedbalostní. Tento nedostatek zavinění je podpořen názorem, že sportovci nezpůsobují sportovní úraz v hněvu.¹⁷ Osobně se domnívám, že naopak některá zranění vznikají v jakémsi „rozčilení nebo nenávisti.“ Dalším zásadním nedostatkem této teorie je, že hněv nebo podobný vnitřní psychický stav sportovce není nezbytný předpoklad pro vznik odpovědnosti.

3.1.3. Teorie nešťastné náhody

Tato teorie vychází ze samostatné podstaty sportu, tedy, že cílem každé sportovní činnosti je dosažení těch nejlepších výsledků. Tedy pokud během

¹⁵ KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 25

¹⁶ KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539

¹⁷ KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 544

snahy zvítězit dojde ke zranění, má se za to, že se jedná o nešťastnou náhodu, jelikož nebylo přímou snahou protivníka zranit. A za takto způsobený úraz sportovec neodpovídá.¹⁸ Tuto teorii považují za doslova „nešťastnou“, jelikož to, že sportovec nejedná v úmyslu zranit jiného sportovce, nevyklučuje odpovědnost tam, kde je skutková podstata formulovaná nedbalostním zaviněním.

3.1.4. Teorie účelu

Podstata teorie spočívá v tom, že je třeba vyzdvihnout účel sportu jako takového pro člověka a společnost. Sport má vysoký mravní, výchovný a zdravotní význam a je na místě akceptovat nezamýšlené sportovní úrazy. Ovšem zároveň je třeba dodržovat sportovní pravidla a zásady fair play.¹⁹ Tato teorie je hojně užívaná v českém judikturním prostředí. Soudy dovozují odpovědnost za sportovní úraz pouze za předpokladu, že dojde k porušení sportovních pravidel.

3.1.5. Teorie souhlasu poškozeného

Jedná se o teorii, dle mého názoru, která úzce souvisí s teorií přípustného sportovního rizika, jelikož vychází z předpokladu, že sportovec, který vstupuje na sportovní pole, dává „mlčky“ souhlas, tzn. je srozuměn s tím, že mu může být způsoben úraz.²⁰ Dle mého názoru není možné, aby sportovec dal souhlas s případným zásahem do jeho tělesné integrity. Je možné připustit, že souhlasí se zvýšeným rizikem způsobení úrazu, jak je tomu v Teorii přípustného sportovního rizika, avšak z toho nelze vyvozovat souhlas poškozeného s jakýmkoliv zraněním, které mu může být způsobeno.

3.1.6. Koncepce státního dovolení

Někdy také označována jako teorie obecné legality sportovních úrazů. Vychází z teze, že sport je státem uznán, tolerován a ve většině případech i podporován, a tedy, že veškerá jednání, včetně způsobení sportovního úrazu, jsou beztrestná. Této teorii je namítáno, že ačkoliv je založena legálnost sportu nebo jeho jednotlivých disciplín, neznamená to, že jakékoliv jednání spojené se

¹⁸ KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 545

¹⁹ tamtéž

²⁰ KRÁLÍK, M. Trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, č. 7, s. 67

sportem, se stává beztrestným.²¹ S tímto odmítavým argumentem se zcela ztotožňují.

3.1.7. Subsumpční teorie J. Hory

J. Hora patří k jedněm z mála českých teoretiků, kteří se zabývali sportovně právní doktrínou. Ve spolupráci s polským teoretikem S. Jedruchem vytvořil teorii, na základě které musí být splněny čtyři předpoklady, aby byla vyloučena odpovědnost za sportovní úraz. Prvním předpokladem je, že se musí jednat o sportovní odvětví, které je státem dovolené, resp. nejedná se o zakázanou činnost. Za druhé se nesmí jednat o úmyslné zranění jiného sportovce. Třetí podmínkou je, že ke zranění musí dojít při takovém jednání, kterým sportovec sleduje dosažení sportovního cíle. Posledním předpokladem je, že sportovec dodržel všechna, pro něho závazná, pravidla hry a sportovní zvyklosti.²² Mám za to, že tato teorie nejvíce vystihuje danou problematiku a vychází ve svých čtyřech bodech z ostatních relevantních teorií vyloučení právní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz.

Jak jsem již na začátku zmínila, jedná se pouze o přehled těch nejvýznamnějších sportovněprávních teorií, avšak existuje ještě mnoho dalších, jako např. teorie sportovní imunity, teorie rozkazů nebo příkazů, koncepce souhlasů s organizováním sportovního mítinku, teorie dodržení sportovních pravidel, teorie práva sportovního.²³ Vývoj jednotlivých teorií odpovědnosti sportovce za sportovní úraz a snahy o ucelený výklad spíše vedly k vytvoření velkého množství odlišných názorů, které si navzájem kolikrát odporují a ve svém důsledku zamezily nalezení univerzálního východiska.

3.2. Civilněprávní odpovědnost sportovce za sportovní úraz

Stejně jako v obecné rovině i v oblasti sportu rozlišujeme odpovědnost civilněprávní a trestněprávní. Odpovědnost civilněprávní je zakotvena v novém

²¹ KRÁLÍK, M. Trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, č. 7, s. 20

²² HORA, J. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech. *Acta Universitatis Carolinae Ginnika*, 1979, č. 1, s. 15 a násl.

²³ V případě zájmu čtenáře o rozbor dalších teorií, bych jej odkázala na články M. Králíka, zejména článek „Několik poznámek k právní odpovědnosti za sportovní úrazy“, uveřejněný v časopise *Právní rozhledy* č. 15 z r. 2006 a článek *Trestně právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)*, uvedený v časopise *Trestní právo* č. 11 z r. 2006.

občanském zákoníku. Jelikož neexistují zvláštní právní úpravy pro oblast sportu, je občanský zákoník jediným právním předpisem upravujícím civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. Ke vzniku civilněprávní odpovědnosti dochází, když škůdce poruší nebo ohrozí subjektivní práva a povinnosti v občanskoprávních vztazích. Tuto problematiku řeší nový občanský zákoník v zákonném ustanovení § 2894 – 2971. K tomu, aby nedocházelo k porušení nebo ohrožení subjektivních práv poškozeného, je třeba předcházet takovému jednání. Z toho důvodu je zde § 2900, který říká, že „*je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného*“.²⁴ Jedná se o klasickou zásadu neminem laedere (nikomu neškodit), která byla stanovena dnes již v neplatném občanském zákoníku, konkrétně v § 415. Na základě této prevenční povinnosti zákon od svých adresátů očekává, že se zdrží takového chování, jehož přímým následkem je vznik škody na majetku, či zdraví. Důležitým ustanovením odpovědnosti je § 2894 a násl., který hovoří o vzniku odpovědnosti za škodu tomu, kdo poruší právní povinnost. K tomu, aby došlo k porušení povinnosti, zákon vyžaduje zavinění. Je třeba, aby bylo prokázáno, že došlo ke škodě, škodu způsobil škůdce protiprávním jednáním a mezi jednáním s následkem je příčinná souvislost. V tu chvíli se má za to, že škodu zavinil škůdce, a pokud se chce vyvinit, je třeba, aby prokázal, že škodu nezavinil. V souvislosti s tímto doktrína hovoří o tzv. presumpci zavinění.²⁵ Presumpce zavinění se vztahuje pouze na nedbalostní formu zavinění, nikoliv též na úmysl. Pokud tedy škůdce zavinil porušení povinnosti, vzniká mu též povinnost nahradit majetkovou, či nemajetkovou újmu. Za nemajetkovou újmu se typicky považuje zásah do zdraví, cti, soukromí apod. Následky této újmy bývají zpravidla velmi vážné a v konečném důsledku se mohou projevit i v majetkových poměrech poškozeného. Náhrada nemajetkové újmy se poskytuje formou tzv. zadostiučinění. Zatímco starý občanský zákoník neuváděl, jakým způsobem má být konkrétní podoba určena, nový občanský zákoník upřednostňuje náhradu v penězích. Jiná forma zadostiučinění může být poskytnuta pouze, pokud jsou pro to dostatečné důvody. Zvláštní formou nemajetkové újmy je ublížení na

²⁴ § 2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁵ SCHELLE, K. s kol. Základy občanského práva, 3. Vydání, Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2011, s.128, ISBN: 978-80-7418-116-0

zdraví a usmrcení, což souvisí se vznikem odpovědnosti za sportovní úraz. Jelikož se jedná o nejzávažnější formu újmy na zdraví, je jí v zákoně věnována nadstandardní pozornost. Nejvýraznější změnou, kterou nový občanský zákoník přináší, je zrušení paušálních ohodnocení náhrady za ublížení na zdraví, či usmrcení. Podle nové úpravy je možné, aby soud určil výši náhrady dle vlastního uvážení s ohledem na všechny okolnosti případu. Díky tomu bude například moci výši náhrady přizpůsobit tomu, zda o dolní končetinu přišel malíř obrazů, či nadějný mladý fotbalista, zda poškozenému bylo 12 nebo 60 let apod. Domnívám se, že změna daného ustanovení má jasně pozitivní přínos, jelikož nelze jednotlivé případy „škatulkovat“, ale je třeba jednotlivé kauzy posuzovat individuálně vzhledem k jejich specifikům.

3.2.1. Judikatura

Pro větší přehlednost zde uvedu některé případy z oblasti české judikatury, která se vyjadřovala k civilněprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, respektive k podmínkám, při kterých odpovědnost vzniká. Všechna následující soudní rozhodnutí vznikla před účinností nového občanského zákoníku, z toho důvodu, zákonná ustanovení v rozhodnutí jsou ve smyslu již neplatného občanského zákoníku.²⁶

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.1.1954, sp. zn. Cz 486/53.

Jedná se o případ způsobení úrazu během fotbalového utkání. Škůdce nastavil nohu takovým způsobem, že přibíhající poškozený do ní narazil břichem, čímž si způsobil těžká poranění, na něž v důsledku zemřel. Soud ve svém odůvodnění vyzdvihuje podstatu sportu s odkazem na zákon č. 187/1949 Sb., o státní péči o tělesnou výchovu a sport a zákon č. 71/1952 Sb., o organizaci tělesné výchovy a sportu. Podle nich má sport udržovat a zlepšovat zdraví lidu. A dále vychovávat lid k odhodlanosti a statečnosti při obraně vlasti. Soud tak vnesl myšlenku, že sport je veřejně prospěšný a státem podporovaný, což má značný význam při odpovědnosti sportovců, konkrétně v posouzení protiprávnosti. Soud se také vyjádřil ke kopané, jakož to ke druhu sportu, ve kterém je třeba rozvíjet obratnost a rychlost. To rozvíjí hlavně při úvaze o zavinění, jelikož rychlý pohyb při kopané je žádoucím prvkem daného sportu. „*O nedbalosti by bylo možno mluvit jen tehdy, kdyby se hráč pohyboval*

²⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

nepřiměřeně rychle tam, kde mu hrozí nebezpečí vyplývající z povahy hry. Nelze pokládat za nedbalost, když hráč nepředpokládá, že spoluhráč úmyslně poruší pravidla. Bylo by ovšem nedbalostní, kdyby hráč viděl, že spoluhráč mu nohu nastavil, a přesto na ni prudce naběhl.“ Tímto učinil jasný závěr o tom, že v tomto případě nelze hovořit o spoluzavinění poškozeného, jak žalovaný namítal. Rozhodnutí je na svoji dobu velmi argumentačně vyspělé, jelikož se snaží zachytit podstatu sportovní činnosti v souvislosti se zaviněním.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.10.1962 sp.zn. 5 Cz 38/62. Soud rozhodoval o odpovědnosti hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání. Rozhodnutí bylo uveřejněno s následující právní větou: *„Odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání se vyvozuje z odpovědnosti za škodu vzniklou tím, že škůdce poškodí úmyslně nebo z nedbalosti poškozeného porušení závazku nebo jiné právní povinnosti. Vychází ze zjištění o tom, zda ke zranění došlo při hře a zda šlo o zákrok pravidly dovolený nebo nedovolený (zakázaný) a zda tu šlo o nepřiměřenost vědomého, či nedbalostního zásahu. Bez významu není ani to, zda jde o zkušeného (např. dlouholetého) hráče této hry“.* Soud při posuzování civilněprávní odpovědnosti vycházel z těchto podmínek. Musí dojít k porušení sportovních pravidel a zároveň k danému porušení musí dojít v průběhu hry, tj. při výkonu samostatné sportovní činnosti. Vedle objektivních podmínek je třeba dle soudu posoudit složku zavinění, ať už formou úmyslu, či nedbalosti.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17.5.1978 sp.zn. 10 Co 190/76. Stejně jako i v předchozím případě, se i v této kauze řeší civilněprávní odpovědnost za úraz způsobený při utkání v kopané tým, že došlo k nedovolenému zákroku ve hře. Rozhodnutí bylo zveřejněno následující právní větou: *„Nedodržení pravidel sportovní hry (např. kopané, spočívající v užití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§415 obč.zák.). V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§ 420 odst. 1 obč.zák.).“* Soud se zabýval především tím, zda došlo ke splnění všech zákonných podmínek uvedených v ustanovení § 420 odst. 1 obč.zák., tedy zda vznikla škoda, zda vznikla zaviněním protiprávním úkonem a zda zde byla příčinná souvislost mezi takovým jednáním a vzniklou škodou.

Soud zavinění shledal v tom, že škůdce byl zkušený hráč a musel si být vědom toho, že způsobem, jakým hrál, může poškozenému způsobit škodu, a přesto tento způsob hry použil. Nutno doplnit, že způsob jednání škůdce byl v rozporu s pravidly hry. Příčinnou souvislost mezi zaviněním jednáním a škodou soud odvodil z toho, že bez nedovoleného způsobu hry sportovce by nedošlo ke vzniku úrazu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.12. 2003 sp.zn. 25 Cdo 1960/2002. Toto rozhodnutí je významné tím, že se na rozdíl od předchozích nevěnuje oblasti kopané, ale dopadá na kontaktní sport karate. Rozhodnutí bylo publikováno s následující právní větou: „*Úder soupeře v rozporu s pravidly karate, při němž zasaženému vznikla škoda na zdraví, je postižitelný nejen v rámci pravidel zápasu karate, nýbrž představuje současně i porušení prevenční povinnosti; při splnění zbývajících předpokladů je dána obecná odpovědnost na principu presumovaného zavinění.*“ Z hlediska skutkového stavu šlo o případ, kdy se poškozený domáhal náhrady škody na zdraví, jelikož utrpěl úraz s trvalými následky, který mu způsobil škůdce jednáním v rozporu s pravidly karate. Soud se v daném rozhodnutí nikterak neodchýlil od názorů předešlých dvou soudních rozhodnutí. I zde z rozhodnutí vyplývá, že porušení sportovního pravidla zároveň představuje porušení prevenční povinnosti dle občanského zákona. Vystává otázka, pokud by k porušení sportovního pravidla nedošlo, zda by za žádných okolností nemohla vzniknout civilněprávní odpovědnost za škodu. V souvislosti s tímto M. Králík připomíná případ z ragby, kdy byla shledána civilněprávní odpovědnost sportovce za úraz i v případě, že škůdce jednal v souladu se sportovními pravidly. Podporou tohoto názoru byl argument, že každý sportovec musí prokázat vyšší míru dodržení prevenční povinnosti a nestačí, že sportovec dodrží sportovní pravidlo.²⁷ Z uvedeného vyplývá, že na vznik právní odpovědnosti je možné nahlížet dvěma způsoby.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.2.2005 sp.zn. 25 Cdo 1506/2004. Jednalo se o případ, kdy došlo ke vzniku úrazu při střetu dvou lyžařů na rakouské sjezdovce. Rozhodnutí je zajímavé tím, že při posuzování civilněprávní odpovědnosti sportovce za úraz soud aplikoval italské právo. Věc posuzoval dle italského občanského zákoníku a dospěl k závěru, že škůdce porušil články

²⁷ KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úraz. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 547

italského občanského zákoníku srovnatelné s prevenční povinností dle českého práva a zároveň zdůraznil význam Pravidel chování pro lyžaře (FIS). Podrobný rozbor daného rozhodnutí je v kapitole 3.4. Odpovědnost za úrazy na lyžařských drahách.

Poslední známé rozhodnutí soudu ohledně odpovědnosti za vznik sportovního úrazu je **rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26.10.2010, sp.zn. 77 C 353/2009**. V daném případě se opět jedná o zranění hráče při fotbalovém utkání, přičemž ke zranění došlo skluzem hráče po vlhkém travnatém povrchu fotbalového hřiště. Takové jednání bylo rozhodčím posuzováno jako foul a hráči byla udělena červená karta. Rozhodnutí bylo publikováno následujícími právními větami: *„1. Uklouznutí hráče na vlhkém travnatém povrchu fotbalového hřiště, v důsledku kterého došlo ke zranění protihráče v průběhu fotbalového utkání, může být v poměrech konkrétního případu okolností vylučující zavinění na vzniku škody. 2. Součástí přípustného sportovního rizika ve fotbalovém utkání je běh hráče po vlhkém travnatém povrchu fotbalového hřiště.“* Soud se zabýval třemi zásadními otázkami. Za prvé bylo třeba určit, zda jednání škůdce bylo jednáním protiprávní. Vzhledem k tomu, že hráč dostal za své chování červenou kartu, tedy jednal proti pravidlům kopané, soud došel k závěru, že škůdce porušil prevenční povinnost dle § 415 občanského zákoníku. V tomto směru se opět neodchýlil od názoru předešlých soudů v podobné věci. Druhým důležitým bodem bylo zjistit, zda lze žalovanému přičíst zavinění na vzniku škody. K otázce úmyslného zavinění se vyjádřil soud tak, že o úmysl nešlo, jelikož škůdce uklouzl na oroseném trávníku a v běhu upadl na poškozeného. Složitější byla otázka nedbalosti. O nevědomou nedbalost jít nemohlo, jelikož všichni hráči věděli, že je tráva na fotbalovém hřišti orosená, z čehož jasně plyne, že je povrch kluzký. Soud se tedy zabýval otázkou vědomé nedbalosti. Konkrétně zda důvody, pro které škůdce spoléhal, že ke vzniku úrazu nedojde, byly přiměřené. Dle soudu tyto důvody přiměřené byly, a to na základě rozhodnutí rozhodčího o konání fotbalového utkání. Tím, že *„rozhodčí připustil konání zápasu, rozhodl de facto o tom, že při dodržení běžné opatrnosti by ani při běhu a normálních soubojích o míč (které jsou nutnou součástí fotbalového utkání) nemělo dojít ke zranění.“* Poslední otázkou, kterou se soud zabýval, byl význam sportovního rizika. Tento

fakt je nutno vnímat jako velice pokrokový, jelikož se soud snažil zohlednit riziko sportu a s tím související okolnost vylučující zavinění. „(...) rizika, mezi něž dle přesvědčení soudu patří mj. též běhání po vlhké trávě, pak na sebe berou dobrovolně všichni hráči. Běh žalovaného směrem k žalobci přitom dle výsledků dokazování nebyl ani bezohledný, ani překračující přípustnou míru rizika.“

Z rozborů jednotlivých soudních rozhodnutí vyplývá, že české soudy zachovávají ustálený názor na vznik odpovědnosti za sportovní úraz. Vycházejí tedy z předpokladu, že je třeba porušení sportovního pravidla, aby mohla být dovozována prevenční povinnost dle občanského práva. Danou problematikou se ve světle evropské a soudní judikatury velmi podrobně zabýval M. Králík a dospěl k závěru, že přístup českých soudů je nedostačující k celkovému posouzení odpovědnosti sportovců.²⁸

3.3. Trestněprávní odpovědnost sportovce za sportovní úraz

Trestněprávní odpovědnost v porovnání s civilněprávní je poněkud složitější. Jedna z otázek je, zda by mělo trestní právo dopadat na oblast sportu, jinak řečeno, zda by jednání porušující pravidla hry během výkonu sportu, mělo být kriminalizováno. Nejprve se zaměřím na důvody, proč by tomu tak být nemělo. Je třeba vycházet ze samé podstaty trestního práva, a to že trestní právo má tzv. subsidiární charakter. Tato zásada je zakotvena v § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Zákon stanovuje: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, kde nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“ To platí pro porušení nebo ohrožení veškerých zájmů, které jsou primárně chráněny jinými právními odvětvími. Zastánci tohoto proudu tvrdí, že každý sport je součástí určité sportovní organizace, pokud sportovec způsobí během utkání (zápasu) druhému zranění, existuje velmi dobře propracovaný systém, jak dotyčného sportovce potrestat za takový způsob jednání. Pokud bychom se podívali např. na fotbal, jakožto na typický kontaktní sport, dojdeme k závěru, že hráči velmi často přicházejí do fyzického kontaktu, zejména jde-li o souboj o míč. Z toho důvodu dochází k nedovoleným zákrokům, které jsou ve většině případů neúmyslné, jelikož vyplývají z rychlého charakteru hry. Někdy si těmito zákroky způsobí

²⁸ KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. Století. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 8, s. 285 a násl.

zranění různého stupně. Pro podobné důvody je zde funkce rozhodčího, jenž má za úkol posoudit jednání hráče ve vztahu k fotbalovým pravidlům a podle toho hráče nepotrestat, resp. potrestat žlutou nebo červenou kartou. Ve zvláště závažných případech se může jednat o uložení trestu disciplinární fotbalovou komisí. Vzhledem k uvedenému, může být jednání porušující pravidla fotbalu, sankcionováno až dvěma stupni. V prvním stupni se jedná o formu sankce napomenutí, v případě červené karty jde o vyloučení hráče ze hry do konce fotbalového utkání. Ve druhém stupni se jedná o disciplinární řízení před komisí a účelem je náležité zjištění, objasnění a spravedlivé posouzení disciplinárních provinění hráčů. Tresty, které disciplinární komise může hráči uložit, jsou: důtka, peněžité pokuty a zastavení závodní činnosti.²⁹ Fotbalovým příkladem jsem se pokusila o zdůvodnění argumentů, proč by se takové případy měly řešit ve sportovní rovině a nepodléhat trestnímu právu. Tento názor byl již překonán rozhodnutím Nejvyššího soudu, který dovedl trestněprávní odpovědnost za sportovní úraz (rozbor judikatury viz níže). Na podporu opačného názoru, tedy, že trestní právo má regulovat i sportovněprávní oblast, je argument požadavku právní jistoty. Ad absurdum by se mohlo jednat o situaci, že by agresivní hráči úmyslně způsobovali zranění během hry a za takové jednání by je mohl čekat maximální postih v podobě vysoké peněžité pokuty. Převáděno na fotbal, sport, ve kterém hráči dostávají, dle mého názoru, nepřiměřeně vysoké peněžité odměny, by takový způsob postihu neplnil funkci represivní ani výchovnou. V extrémních případech by se mohlo jednat o úmyslné „zmrzačování“ protihráče a tím oslabení celého týmu, popř. klubu.

Z výše uvedeného je patrné, že zásah trestního práva do sportovní oblasti je žádoucí. Tím se dostáváme k zásadní otázce stanovení hranic mezi jednáním, které je ještě tolerováno v souvislosti s jednotlivými sporty a jednáním, které je natolik extrémní, že porušuje trestní právo bez ohledu na svou souvislost se sportem. Pokud bychom se podívali na jednotlivé typy sportů od hraní šachů až po nejextrémnější kontaktní sport, kterým je box, dojdeme k závěru, že se jedná o velmi rozmanitou oblast, a stejně tak je rozmanitá jejich rizikovost ve vztahu k úrazu. Z toho vyplývá, že při posuzování trestní odpovědnosti je třeba individuálně přistupovat k jednotlivým případům, zejména pak k povaze a

²⁹ Disciplinární řád Fotbalové asociace ČR. *FAČR* [online]. 2013. [10.3.2014]. Dostupný z: <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=131593&tmplid=1417>

charakteristice daného sportu, v němž došlo k ohrožení nebo porušení zájmu chráněného trestním zákoníkem. Z těchto důvodů není možné vytvořit jakýsi univerzální závěr, který by byl aplikovatelný na všechna sportovní odvětví.

3.3.1. Pojem trestného činu ve vztahu ke sportu

Aby mohla vzniknout trestní odpovědnost, dle trestního práva, je třeba, aby byl spáchán trestný čin. Proto bych se v následujících řádcích podívala na pojem trestného činu a jeho jednotlivé zákonné znaky. Ve vztahu k mé diplomové práci budu analyzovat pojem trestného činu se smyšlenou modelovou situací. „Pěťadvacetiletý obránce během utkání v házené udeřil útočníka do čelisti ve snaze zabránit mu v útoku na bránu. Úderem hráči způsobil mnohočetná zranění v obličejové části a útočník v důsledku rány ztratil rovnováhu, dopadl hlavou na zem, čímž si přivodil těžký otřes mozku s lebečním krvácením. Jeho zranění si vyžádalo 30 denní hospitalizaci v nemocnici a následnou 30 denní pracovní neschopnost.“

Definice trestného činu je uvedena v § 13 odst. 1 trestního zákoníku, podle něhož „je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákoník označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“ Z uvedené definice vyplývá, že dle nového zákoníku pojetí trestného činu vyžaduje pouze naplnění znaků uvedených v zákoně a nevyžaduje se dosažení určitého stupně společenské nebezpečnosti jednání pachatele pro společnost, jak tomu bylo v době účinnosti zákona č. 140/1961 Sb. Škodlivost jednání tedy není podmínkou trestnosti činu, avšak je důležitým znakem zejména při ukládání trestu.³⁰ Podle trestního práva se každý trestný čin vyznačuje protiprávností a tzv. skutkovou podstatou trestného činu.

Protiprávnost se posuzuje z pohledu celého právního řádu, jelikož trestný čin je pouze takové jednání, které je právním řádem zakázané a nedovolené.³¹ Pokud je naplněna skutková podstata trestného činu, je zřejmé, že posuzovaný čin může být protiprávní a trestný, avšak ještě může přijít v úvahu okolnost vylučující protiprávnost. Tyto okolnosti jsou stanoveny v zákoně, jejich výčet je pouze demonstrativní, další případy mohou být dovozeny doktrínou trestního

³⁰ JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 120. ISBN 978-80-87212-49-3.

³¹ NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. a kol., Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, as., 2010, s.111. ISBN 978-80-7357-509-0.

práva. Ve vztahu k našemu případu lze vzít v potaz dvě okolnosti, a to svolení poškozeného a přípustné riziko. Obě dvě teorie jsou rozebrány v kapitole 3. Odpovědnost sportovců za sportovní úraz.

„Skutkovou podstatou určitého druhu trestného činu rozumíme souhrn jeho typových znaků, které na jedné straně vyjadřují typovou škodlivost daného druhu trestného činu pro společnost a na druhé straně odlišují tento druh trestného činu od jiných druhů trestných činů.“³² Každý trestný čin uvedený ve zvláštní části zákoníku má svoji skutkovou podstatu. Skutková podstata je charakterizována čtyřmi znaky: objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka. Pokud jeden ze znaků subjektivní stránky není naplněn, nelze hovořit o trestném činu.

Objekt trestného činu

Objektem se v obecné rovině rozumí právní hodnota nebo zájem, který je chráněn trestním zákoníkem. Převáděno na náš modelový případ, kdy došlo ke zranění hráče, bude objektem lidské zdraví.

Objektivní stránka

Obligatorem znakem objektivní stránky je jednání, následek a kauzální nexus (příčinný vztah) mezi jednáním a následkem. Jednání ve smyslu trestního práva je chápáno jako projev vůle pachatele navenek. Toto jednání obsahuje dvě složky. Jednak vůli, která je vnitřní složkou jednání a jednak projev té vůle, která je vnější složkou jednání. K tomu, abychom mohli hovořit o trestněprávně relevantním jednání, je potřeba, aby byly tyto složky kumulativně splněny. V naší modelové situaci jde pak o jednání, které se projevilo úderem ruky obránce do obličejové části útočníka. Vzhledem k tomu, že nešlo o fyzické donucení, ani obránce netrpěl samovolnými pohyby ruky, jde o jednání trestněprávně relevantní.

Druhým obligatorem znakem objektivní stránky je následek. Následkem se rozumí porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem, tedy porušení objektu. V případě způsobení úrazu se jedná vždy o porušení. Trestní zákoník rozlišuje tyto druhy následků. Následek jako znak základní skutkové

³² NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. a kol., Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, as., 2010, s.117. ISBN 978-80-7357-509-0.

podstaty (např. těžké ublížení na zdraví podle §145). Zvláště těžký a těžko napravitelný následek je jednou z podmínek uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí. Těžší následek, jedná se o závažnější poruchu za předpokladu, že v něm zákon shledá okolnost přitěžující (např. § 146 odst. 3). Škodlivý následek, jedná se o nejméně závažný následek, jelikož jeho napravení nebo zamezení je podmínkou k zániku trestní odpovědnosti pro účinnou lítost dle § 33. Pokud hovoříme o úrazu, hovoříme o ublížení na zdraví. Dle zákona se jedná o trestné činy proti zdraví, § 145 těžké ublížení na zdraví, § 146 ublížení na zdraví, § 147 těžké ublížení na zdraví z nedbalosti, § 148 ublížení na zdraví z nedbalosti. Pro posouzení otázky, o jaký trestní čin se bude jednat, je třeba posoudit intenzitu způsobené zdravotní újmy. Ublížení na zdraví i těžké ublížení na zdraví jsou definovány v §122 zákona. Odstavec 1 říká: „*Ublížení na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením hormonálních, tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen pro krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření.*“ Při posuzování, zda došlo k ublížení na zdraví, významnou roli hraje způsob, jakým došlo ke zranění, která část těla, popř. který orgán byl porušen, míra bolestivosti, jak a na jak dlouhou dobu porucha zdraví narušila obvyklý způsob života poškozeného.³³ Právě zmíněná doba je vykládána soudní praxí a to, že musí trvat minimálně sedm dní (srov. příměř. výtah ze zhodnocení praxe soudů při rozhodování o trestných činech proti životu a zdraví publikovaný pod č. 16/1986 Sb. rozh. tr.). Naopak újma na zdraví nedosahující intenzity ublížení na zdraví, tj. znesnadnění obvyklého způsobu života na méně než sedm dní, nemusí být kvalifikována jako trestný čin, mohlo by se jednat o přestupek dle zákona o přestupcích. Těžké ublížení na zdraví je definováno v odst. 2: „*Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění.*“ A zároveň musí odpovídat jednomu z taxativně uvedených typů v zákoně (zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení smyslového ústrojí, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, po delší dobu trvající porucha zdraví). Soudní praxe dovodila, že hranice mezi těžkou újmou na zdraví a ublížením na zdraví je šest týdnů trvání doby léčení. O tom, zda se

³³ VANTUCH, P., Trestní zákoník s komentářem, 1. vydání, nakladatelství Anag, 2011, s. 405, ISBN 978-80-7263-677-8.

jedná o některý druh těžké újmy na zdraví, rozhoduje soud, na podkladě posudku znalců z oboru lékařství. V našem případě šlo o mnohočetná zranění v obličejové části, těžký otřes mozku, nitrolebeční krvácení. Jedná se tedy o těžkou újmu na zdraví dle § 122, odst. 2, písm. i).

Třetím obligatorním znakem objektivní stránky je příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a způsobeným následkem. V tomto případě je základní otázkou, zda by k následku došlo bez předešlého určitého jednání, popř. zda by došlo k následku v takovém rozsahu. Převáděno na sport, zda by došlo ke zranění útočníka v takovém rozsahu, pokud by ho obránce neudeřil. V modelové situaci je příčinná souvislost mezi jednáním a následkem zcela zjevná. Zvláště ve sportu se pak na konečném následku často podílí i jiná příčina, než samotné jednání obviněného. Příkladem lze uvést uklouznutí házenkáře po mokřém povrchu v důsledku kapek potu a způsobení tak zranění protihráči.

Subjekt trestného činu

Subjektem se rozumí pachatel trestného činu, který svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty. Podle trestního práva může být pachatelem pouze fyzická osoba, která v době spáchání trestného činu dovršila patnáctý rok věku a je přičetná. Osoba, které v době spáchání trestného činu nedovršila patnácti let, není trestně odpovědná. O osobě, která svým jednáním naplnila znaky skutkové podstaty trestného činu a je mezi patnáctým až osmnáctým rokem života, hovoříme jako o mladistvém dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Dle tohoto zákona nejde o trestný čin, ale o tzv. provinění.

Definice přičetnosti je vyjádřena v zákoně a vzhledem k našemu případu se řešení této otázky nebude nijak odchylovat od běžných postupů v této záležitosti. Hráči z naší modelové situace je 25let a je přičetný, tedy splňuje zákonné znaky pachatele.

Subjektivní stránka

Subjektivní stránka charakterizuje trestný čin z hlediska psychiky pachatele. Obligatorním znakem je zavinění. Zavinění je vnitřní vztah pachatele k takovým skutečnostem, jež zakládají trestný čin. Z trestněprávního hlediska nás zajímají

ty podněty psychiky, které vypovídají o vztahu pachatele k trestnému činu.³⁴ Zákon vychází z bipartice zavinění a rozlišuje zavinění úmyslné a zavinění nedbalostní. Zavinění se skládá ze složky intelektuální, která zahrnuje jak vnímání objektivní reality pachatelem, tak i představu těchto skutečností, které pachatel vnímal dříve nebo k nimž došel v důsledku svých znalostí. A ze složky volní zahrnující vůli pachatele vyvolat svým jednáním zamýšlený následek rozumí se tím, chtění vyvolat daný následek i býti srozuměn s daným následkem nebo nechtění. Základní rozdíl mezi úmyslem a nedbalostí je pomocí složky volní.³⁵ Ptáme se, zda pachatel chtěl nebo byl alespoň srozuměn s takovým následkem, pak se jedná o úmyslné zavinění, či ho nechtěl, potom hovoříme o nedbalostním zavinění. Zákon dále rozlišuje úmysl přímý, nepřímý a nedbalost vědomou, nevědomou. Přímý úmysl je takový, kdy pachatel chtěl svých jednáním způsobit (v našem případě) zranění, nepřímý úmysl je takové jednání, kdy pachatel věděl, že jednáním může způsobit zranění a pro případ, že se tak stane, s tím byl srozuměn. Pro nedbalost vědomou je charakteristické, že pachatel ví, že může způsobit úraz, ale bez přiměřených důvodů spoléhá na to, že se tak nestane. Naopak u nedbalosti nevědomé pachatel neví, že může způsobit úraz, ale vzhledem k osobním poměrům to vědět měl a mohl. Posouzení typu zavinění je v praxi nelehký úkol, v oblasti sportu je tomu dvakrát tak. Jak již bylo několikrát zmíněno, sport je hra, ve které často dochází k různým zákrokům ať již v souladu s pravidly či nikoliv a pokud v důsledku nich vznikne úraz, je velmi obtížné prokázat pachateli zavinění. Ve sportu není úmyslem někoho zranit, pokud ano, jedná se pak o běžné posouzení zavinění, kde samotný charakter sportu situaci nějakou nezmění. Velmi složité je posouzení právě nedbalostního zavinění. Soudy při posuzování sledují hlavně způsob provedení zákroku, zda byl v souladu s pravidly. Dalším měřítkem je způsobený následek. V podstatě můžeme říct, že čím neobvyklejší formu, resp. čím větší odchylku, bude mít provedený zákrok, tím se zmenšuje míra spolehnutí, že k následku nedojde, což zákonitě v některých případech vyústí v to, že pachateli v určitém okamžiku budou zcela chybět tyto přiměřené důvody, a proto zde bude vědomá nedbalost. V našem případě došlo ke zranění během souboje o míč.

³⁴ NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. a kol., Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, as., 2010, s. 221. ISBN 978-80-7357-509-0.

³⁵ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Komentář. 2. vydání, Praha : C. H. Beck 2012, s. 211, ISBN: 987-80-7400-428-5

Domnívám se, že by se v tomto případě mohlo jednat o úmysl, jelikož došlo úderem rukou do obličeje k mnohočetným zraněním. Z toho vyplývá vysoká intenzita útoku, jenž není potřebná k samotnému zápolení o míč.

3.3.2. *Judikatura*

Stejně jako tomu bylo v předešlé kapitole o civilněprávní odpovědnosti, i zde uvedu jednotlivá rozhodnutí českých soudů ve vztahu k trestněprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz. Ačkoliv v tomto ohledu máme pouze tři takováto rozhodnutí, právní věty jednotlivých rozsudků tvoří významnou a dle mého názoru podpůrnou roli v případě budoucích soudních rozhodnutí. Všechna rozhodnutí vznikla ještě před účinností zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, proto soudy aplikovaly zákonná ustanovená zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002. Rozhodnutí bylo uvozeno následující právní větou: *„Trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývající ze hry, které každý sportovec podstupuje, při čemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění.“* Ze skutkového hlediska šlo o případ, kdy rozsudkem soudu prvního stupně byl obviněný uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle ustanovení § 221 odst. 1 trestního zákona. Tohoto trestného činu se obviněný dopustil tím, že jako obránce v průběhu hokejového utkání udeřil špičkou hokejky do obličeje ležícího útočníka druhého mužstva, aniž by došlo k manipulaci s pukem. Následkem takového jednání poškozený utrpěl zhmoždění horního rtu a zubů, odlomení korunek zubů pod úroveň gingivy, což si vyžádalo min. 14 dní léčení. Následné odvolání bylo zamítnuto, proto se věc dostala k dovolacímu soudu. Dovolatel v dovolání argumentoval, že skutek spáchal z nevědomé nedbalosti, jelikož lední hokej je kontaktní a rychlá hra, ve které dochází ke zranění hráčů, aniž by si hráč v dané situaci mohl uvědomit, že právě takový úraz může způsobit. Tedy dovolacím důvodem bylo nesprávné právní posouzení skutkového stavu. K tomu se Nejvyšší soud vyjádřil, že je vázán konečným skutkovým zjištěním, které učinily soudy prvního a druhého stupně a že nemůže změnit na základě případného doplnění dokazování takto zjištěný skutkový stav. Nejvyšší soud se vyjádřil k otázce zavinění, tedy zda se jedná o zavinění ve

smyslu trestního zákona a o jakou formu zavinění jde. Při tomto vycházel již ze zmíněných skutkových zjištění soudu prvního případně druhého stupně. Soud prvního stupně vycházel ze všech jemu známých skutečností, které mají význam pro závěr o zavinění. Soud prvního stupně v rozsudku uvedl, že *„srozumění obviněného s tím, že svým jednáním může ohrozit či porušit zdraví poškozeného, dovozuje zejména ze vzájemného postavení obviněného a poškozeného v okamžiku útoku, kdy poškozený ležel na zemi, obviněný k němu přijížděl a hokejkou ho dloubl v době, v níž puk byl v rohu kluziště mimo dosah poškozeného, a obviněného nikdo neatakoval.“* Ačkoliv soud připustil, že lední hokej je vysoce kontaktní sport, v tomto případě dospěl k závěru, že došlo k překročení hranice rizika ze hry. Na základě takovýchto skutečností soud konstatoval, že se obviněný dopustil trestného činu v nepřímém úmyslu a odvolací soud se s názorem soudu prvního stupně ztotožnil. Poněkud nešťastným se jeví odůvodnění rozhodnutí, jelikož soud podrobněji neanalyzoval, čím je určeno riziko, které hráč podstupuje a ani nerozebral samostatné překročení hranic rizika plynoucího ze hry.

Naopak přelomovým je rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn 3 Tdo 1355/2006. Jeho významnost spočívá v tom, že se poprvé soud v českém právním prostředí vyjádřil k nastavení podmínek a určitých hranic trestněprávního postihu sportovce za sportovní úrazy. Rozhodnutí bylo publikováno následujícími právními větami: *„1. Účelem pravidel sportovních her (např. fotbalu) je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně – a to zejména podle povahy sportovní hry – též chránit zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést k jejich zranění. Samotná pravidla sportovní hry však nemohou sankcionovat skutečnost, že v důsledku jejich porušení jedním z účastníků hry byla jinému hráči způsobena újma na zdraví. 2. Jestliže tedy v průběhu hry některý z hráčů zaviněně (§ 4, § 5 TrZ.) poruší stanovená pravidla sportovní hry a v důsledku toho způsobí jiné osobě (jinému hráči) újmu na zdraví, pak s přihlédnutím zejména k povaze hry a závažnosti porušení daných pravidel není vyloučená ani trestní odpovědnost hráče např. pro trestní čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 trestního zákona.“* Obviněný byl rozsudkem okresního soudu uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 TrZ a zároveň podle § 24 odst. 1 TrZ bylo upuštěno od jeho

potrestání a podle § 229 odst. 1 trestního řádu byli poškození odkázáni se svými nároky na občanskoprávní řízení. Ze skutkového zjištění vyplývá, že obviněný se během fotbalového zápasu dostal do souboje o míč, během kterého zezadu zasáhl s použitím nepřiměřené síly hráče druhého mužstva a podražením mu způsobil tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazů u vnitřního kotníku levé nohy. Za takové jednání byla obviněnému udělena žlutá karta. Odvolání proti rozsudku okresního soudu bylo zamítnuto, proto obviněný podal prostřednictvím svého obhájce dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky. Obviněný svoji obhajobu postavil na čtyřech základních argumentech. Za prvé nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že použil nepřiměřenou sílu a že tím naplnil nedbalostní formu zavinění. Naopak je přesvědčen, že takovéto zákroky ke kopané patří a jsou velmi častým jevem. Další argumentace navazuje na předchozí, a to že k porušení pravidel nedošlo v takové intenzitě, jelikož dostal žlutou kartu. Jednalo se o klasický souboj, kdy se obžalovaný snažil odehrát míč a v důsledku nepředvídané kličky poškozeného došlo k jeho poranění. Dále obviněný tvrdil, že nebyla naplněna materiální složka trestného činu, tedy, že stupeň nebezpečnosti nebyl vyšší než nepatrný. V posledním argumentu obviněný tvrdí, že pokud by se takové jednání mělo trestat, jen stěží bychom pak mohli hovořit o fotbalových či hokejových utkáních, protože by měl každý hráč strach z možného rizika trestního postihu. Nejvyšší soud se ztotožnil s názorem státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce připouští určitou formu svolení poškozeného pouze v tom případě, že jsou dodržena pravidla fotbalu. Nejvyšší soud tento názor zkonkretizoval a poukázal na to, že je vždy nutné individualizovat jednotlivé případy. Individualizace spočívá hlavně v rozlišení jednotlivých druhů sportu. V tomto směru je velmi rozmanitá německá doktrína, podle níž od tzv. bojových sportů (Kampfsportarten), do kterých se promítají úvahy o míře odpovědnosti za sportovní úrazy, je třeba odlišit tzv. paralelní druhy sportů (Parallelsportarten),³⁶ pro které platí obecné zásady odpovědnosti. K otázce zavinění se Nejvyšší soud shoduje s názorem soudu prvního stupně, který se velmi podrobně zabýval subjektivní stránkou jednání obviněného. Soud prvního stupně došel k závěru, že obviněný, jakožto obránce, věděl, že při svých zákrocích (skluzech), může

³⁶ FUCHS, M. Deliktsrecht. 7. vydání, 2009, s. 73, ISBN: 978-3-540-89059-1

způsobit poranění protihráče, ale spoléhal na svoji zkušenost a na to, že k poranění protihráče nedojde. K otázce nenaplnění materiálního znaku trestného činu Nejvyšší soud konstatoval, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty trestného činu stačí k naplnění znaku nebezpečnosti. Tato nebezpečnost je dovozována použitím nepřiměřené síly, která dle soudu nebyla v danou chvíli potřebná, a také tím, že obviněný nepodrazil poškozeného zcela náhodně, protože již byl během daného utkání jednou sankcionován žlutou kartou za podobné chování.

Jedná se o velmi zásadní rozhodnutí, které má na jedné straně mnoho zastánců a na straně druhé je považováno za nesprávné. Jakési oslabení na významu daného rozhodnutí můžeme spatřovat také v tom, že bylo přijato bez jakékoliv doktrinální opory.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

V daném rozhodnutí se řeší trestní odpovědnost lyžaře za ublížení na zdraví jinému v důsledku prevenční povinnosti při jízdě na lyžích, kdy soud dovodil závaznost Rozsudkem okresního soudu byl obviněný uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 TrZ, za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 TrZ podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku. Ze skutkového hlediska se jednalo o situaci, kdy obviněný v dolní části sjezdovky srazil nezletilou lyžařku a způsobil ji tak zranění v oblasti obličeje a roztržení sleziny. Toto rozhodnutí je velmi významné právě v souvislosti s pravidly FIS. Soud, dle mého názoru, odvážně konstatoval, že z hlediska nedbalostního zavinění lze přičítat vědomou nedbalost, neboť ten, kdo pravidla FIS porušil, měl skrze svoji zkušenost vědět, že může způsobem uvedeným v trestním zákoníku porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřeného důvodu spoléhal, že k takovému porušení či ohrožení nedojde. Podrobný rozbor daného rozhodnutí je v kapitole 3.4. Odpovědnost za sportovní úrazy na lyžařských drahách.

3.3.3. Pohled zahraniční doktríny a judikatury

Vzhledem k tomu, že oblast práva a sportu není v tuzemské doktríně tolik rozpracována, jako v té zahraniční, v následující kapitole stručně charakterizují přístupy některých jiných zemí k odpovědnosti sportovce za sportovní úraz.

V některých státech je zastáván názor, že oblast práva nikterak nezasahuje do oblasti sportu. V jiných zemích je naopak sportovní oblast zakotvena v právním řádu. Z tohoto důvodu v historickém vývoji vykrytalizovaly tři názorové skupiny.

První skupina států je charakteristická tím, že v trestních kodexech je zakotvena speciální skutková podstata, která upravuje odpovědnost sportovce za sportovní úraz. V dnešní době jsou tyto státy spíše výjimkou, nicméně během dvacátého století jejich výskyt nebyl ojedinělý. Jako příklad si můžeme uvést již zmíněný trestní zákon Ekvádoru. Zákon obsahoval dva články upravující trestní odpovědnost za sportovní delikty, konkrétně v článku 438 je uvedeno: „*Jestliže sportovec usmrtí jiného během hry, bude potrestán podle tohoto zákona a podle ustanovení upravující trestný čin vraždy. Prokáže-li se však, že sportovec nezpůsobil smrt úmyslně a ani porušením pravidel hry, není trestně odpovědný.*“³⁷ Článek 449 pak v případě způsobení zranění, které nekončí smrtí, odkazuje na úpravu obsaženou v článku 438. Z čehož vyplývá, že pokud hráč způsobí zranění druhému hráči, ať už s následkem smrti, či nikoli, bude trestně odpovědný pouze v případě, že jednal v úmyslu a zároveň svým jednáním porušil pravidla hry.

Druhou skupinou států jsou ty, které v boji proti častým úrazům ve sportu určitý sport zakázaly. Takové zákazy se týkaly především kontaktních sportů, u kterých je předpoklad zvýšeného rizika zranění. Jednalo se zejména o box. Například v USA byly v počátku dvacátého století veřejné boxerské zápasy zakázány na několik let. Ve Švédsku v letech 1969 – 1970 existoval časově omezený zákaz organizování boxerských soubojů. Ačkoliv se nejedná o příliš známou skutečnost i v Československu během šedesátých let došlo k dočasnému zákazu boxu, a to v důsledku dvou smrtelných zranění.³⁸

Do třetí skupiny patří státy, kde se na odpovědnost za sportovní úraz aplikují obecné právní předpisy a posuzování odpovědnosti sportovce za sportovní úraz vychází především z doktríny a judikatury. K těmto státům v současné době patří i Česká republika.

³⁷ Kol. aut.: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 36, ISBN 978-80-904024-1-6

³⁸ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestně právní revue*, 2006, č. 8, s. 228.

Anglie

Anglie, jak je známo, patří do angloamerického systému, který je typický významnou rolí soudní judikatury. Mezi prameny práva, mimo jiné, patří také soudní precedenty. Z doktrinálního pohledu na trestněprávní teorii uvedu jednoho z hlavních představitelů odpovědnosti za sportovní úraz - M. Jamese. James vyslovil několik základních předpokladů k tomu, aby jednání způsobující zranění během výkonu sportu bylo kvalifikováno jako trestný čin. 1. mělo by se jednat o jednání, které nemá spojitost s vlastní hrou, 2. ke zranění dojde v případě, že hráč nedrží míč nebo je mimo hru, 3. jednáním bylo zamýšleno způsobit poranění a došlo k ublížení na zdraví vyššího stupně, 4. jedná se o profesionálního hráče, který má být vzorem pro společnost a další mladé a nadějně hráče. M. James vyslovil názor, že v podstatě všechny činy způsobující zranění jsou potencionálně činy trestnými, a proto je třeba určit, které činy podléhají jeho doktrinálním podmínkám nebo které činy spadají do okolností vylučujících protiprávnost. Anglická doktrína a judikatura je totiž výrazným zastáncem aplikace teorie souhlasu poškozeného. Teorie souhlasu poškozeného, jak již bylo zmíněno v kapitole 3. Odpovědnost sportovců za sportovní úraz, vyjadřuje souhlas sportovce vstupujícího do sportovního zápolení, že k úrazu může dojít a je s tím srozuměn. Tento fakt je pouze za předpokladu, že k úrazu dojde v souladu se sportovními pravidly. Vedle toho také M. James tvrdí, že odpovědnost sportovce může být vyloučena i při porušení sportovních pravidel, a to za situace, že jednání způsobující zranění bylo oprávněným prostředkem provádění určitého sportu.³⁹

Německo

Německo je charakteristické tím, že má velmi rozsáhlou judikaturu v oblasti civilněprávní odpovědnosti. Naopak trestněprávní odpovědnost za sportovní úraz v daném směru ustupuje do pozadí a praxe upřednostňuje řešení problému jinou cestou, než je trestněprávní postih. M. Reinhart tento přístup zdůvodňuje tím, že je zde specifické chápání veřejného zájmu. M. Reinhart také přišel, dle mého názoru, s dosti zvláštní teorií, která zakládá hranici mezi trestněprávní

³⁹ KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe. *Jurisprudence*, 2006, č. 5., s. 29

odpovědností za úraz a civilněprávní odpovědností, resp. zda dané jednání je stíhatelné či nikoli. Tuto hranici postavil na mez rekreačního a vrcholového sportu. V podstatě tvrdí, že rekreačního sportu se trestní právo téměř nedotýká, proto by úrazy vzniklé při rekreačním sportu měly být řešeny v oblasti civilního práva. Naproti tomu úrazy vzniklé u vrcholového sportu, jakožto sportu společensky významného a legislativně propracovaného, by měly být posuzovány dle trestního práva. V souvislosti s tímto dle M. Reinharta nelze opomenout také míru porušení pravidel. Pokud dojde k běžnému porušení pravidel, nemělo by se jednat o trestní stíhání, ale pokud dojde k hrubému nespportovnímu jednání, v jehož důsledku vznikne sportovní úraz, mělo by být dané jednání posuzováno v oblasti trestně právní.⁴⁰ Dalším reprezentantem německé právní doktríny je R. Maurach. Ten stanovil, že teorie svolení poškozeného, jakožto okolnost vylučující protiprávnost, nezakládá trestní odpovědnost pouze za předpokladu, kdy jsou splněny tři podmínky. Za 1. jednání způsobující zranění nesmí odporovat dobrým mravům. Za 2. nesmí se jednat o brutální zákrok a za 3. zranění nevzniklo v důsledku úmyslného porušení sportovních pravidel.⁴¹

Francie

Francie je charakteristická poměrně rozsáhlou judikaturní oblastí ve vztahu k trestněprávní odpovědnosti za sportovní úraz. V podstatě můžeme říci, že dělicí čarou mezi trestanými zákroky, které zakládají odpovědnost u jejich pachatele, a zákroky, které právo netrestá, je fakt, zda se jedná o porušení práva či nikoliv. V případě, že se jedná o porušení práva, je dále důležité určit, zda se jednalo o úmyslné jednání nebo neúmyslné jednání. Z pohledu úmyslného jednání soudci navíc vyžadují, aby takový úmyslný čin byl v rozporu s pravidly hry. Mimo to je také zkoumáno, zda došlo k úmyslné surovosti, nečestnému úderu, nebo dokonce úderu zasazeného v podmínkách, které představují

⁴⁰ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, č. 8, s. 232-233

⁴¹ KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy – teoretický vstup do problematiky. *Učená právnická společnost'* [online]. 2012 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://www.ucps.sk/PRAVNI_ODPOVEDNOST_SPORTOVCEU_ZA_SPORTOVNI_URAZY.

abnormální riziko.⁴² Bývá velmi často problémem odlišit úmyslné jednání od neúmyslného v důsledku samotného charakteru hry, popř. v důsledku zápalu hry. Proto mají také soudy sklon kvalifikovat za surové jednání pouze to, které nemá spojitost s hrou. Ve druhém případě, kdy dochází k neúmyslnému porušení práva, musí platit, že jednáním došlo k porušení pravidel hry a zároveň násilí překročilo riziko, které je spojeno se samotným sportem. Hlavním rozdílem od úmyslného porušení práva je fakt, že v tomto případě chybí jakýkoliv zlý úmysl. Hráč se tak může dopustit nešťastného pohybu v zápalu hry, aniž by si byl plně vědom, že tím může vážně zranit protihráče. V tomto případě se nebude jednat o úmyslné porušení práva, ale jeho jednání může být kvalifikováno jako protiprávní, pokud překročí rizika hry. Zvláštností je, že pokud se jedná o méně závažný čin, může soudce odmítnout trestní postih, pokud prokáže, že takový čin je součástí sportu a nepřísluší mu ho nazývat násilným činem.⁴³

3.4. Odpovědnost za sportovní úraz na lyžařských drahách

„Ruce, nohy u kamen ve společenské místnosti těžko sobě zlámu...“ zpívá Ivan Mládek ve své písni „Ve Špindlerově mlýně“. Určitě to je jedno z řešení, jak předcházet úrazům na sjezdovkách a nejen tam. Na druhou stranu to rozhodně není řešení, které je žádoucí. Právní odpovědnost za sportovní úrazy v rámci lyžování je oblast, která je v České republice na poli doktrinálním téměř nedotknutá. Zmínila bych zde M. Jankovskou, která vychází z obecné povinnosti dle občanského zákoníku, tedy chovat se tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Tedy odpovědnost za bezpečnost při provozování lyžařského sportu nese jen ten, kdo zákonnou povinností porušil a je odpovědný dle občanského práva. Další autorem, který se problematikou zabýval, je již několikrát zmíněný Mgr. Michal Králík, Ph.D. Ve svém příspěvku „K právní odpovědnosti lyžařů za úrazy na lyžařských drahách“ snaží čtenáři přiblížit hlavně zahraniční přístup, zejména země, kde se s úrazy z lyžování setkávají podstatně větší měrou a zásadně nejspíš proto, že zeměpisně mají „velehory“. Jedná se především o Rakousko, Německo, Švýcarsko, Francii.

⁴² KRÁLÍK, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. Století. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 10, s. 371 - 373

⁴³ KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 28

Příkladmo dle statistik v rakouských Alpách horská služba za rok 2012 zasahovala u 7 600 případů.⁴⁴

Pokud bychom se podívali na oblast pohybu na sjezdovkách, zjistíme, že přináší mnoho úskalí, díky kterým dochází k častým úrazům. Kolikrát se jedná o velmi těžká zranění, bohužel mající za následek smrt. Pohybem na sjezdovkách mám na mysli různé způsoby lyžování a snowboarding. Na základě mých zkušeností si dovolím zmínit největší úskalí.

1. lidé neznají, popř. nerespektují obecně známá a dnes již v každém lyžařském středisku prezentovaná pravidla FIS
2. výběr sjezdovky, ve smyslu obtížnosti (zelená, modrá, červená, černá), je čistě na uvážení každého
3. lyžařská střediska, zaslepena vidinou zisku, nikterak neregulují počet návštěvníků - lyžařů, tudíž se ne zřídka kdy stává, že jsou sjezdovky přelidněny
4. posledním trendem v lyžování je carvingový styl (lyžování po hranách), se kterým je spojena vysoká rychlost
5. snowboardista má při jízdě tzv. mrtvý úhel, kdy není schopen zjistit, zda se vedle něho někdo nachází
6. velmi oblíbená konzumace alkoholu, byť v malém množství
7. neexistence povinnosti nosit ochranou přilbu pro osoby mladší 18 let

Jedná se o demonstrativní výčet, a tak může být namítáno, že podobných úskalí je mnohem více. Nepochybně ale všechny tyto problematické aspekty jsou velmi často důvodem úrazů na sjezdovkách. Lhostejno, zda působí kumulativně, či samostatně. Zcela zásadní význam má dle mého názoru bod 1. soubor pravidel FIS vydaných Mezinárodní lyžařskou federací předepisující chování a dodržování bezpečnosti na sjezdových tratích. Mám za to, že jde o pravidla, která by měl znát a respektovat každý, kdo se pohybuje na sjezdovce,

⁴⁴ Oficiální stránky rakouské horské služby. *Bergrettung* [online]. [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: http://www.bergrettung.at/uploads/media/OeBRDJahresbericht_2012.pdf

ať už se jedná o začátečníka nebo zkušeného jezdce. Dovolím si tyto pravidla přirovnat k pravidlům silničního provozu, pokud je někdo poruší, může dojít ke střetu dvou a více osob a následnému zranění. Vzhledem k tomu, že zde budou pravidla FIS ještě několikrát zmíněna, považuji za vhodné je uvést.

Pravidla FIS:⁴⁵

1. Ohled na ostatní lyžaře

Každý lyžař nebo snowboardista se musí neustále chovat tak, aby neohrožoval nebo nepoškozoval někoho jiného.

2. Zvládnutí rychlosti a způsobu jízdy

Každý lyžař nebo snowboardista musí jezdit s přiměřeným odstupem a s ohledem na vzdálenost, na kterou vidí. Svou rychlost a svůj způsob jízdy musí přizpůsobit svému umění, terénním, sněhovým a povětrnostním poměrům jakož i hustotě provozu.

3. Volba jízdni stopy

Lyžař nebo snowboardista přijíždějící zezadu musí svou jízdni stopu zvolit tak, aby neohrožoval lyžaře jedoucího před ním.

4. Předjíždění

Předjíždět se může ze shora nebo zespoda, zprava nebo zleva, ale vždy jen s odstupem, který poskytne předjížděnému lyžaři či snowboardistovi pro všechny jeho pohyby dostatek prostoru.

5. Vjíždění a rozjíždění

Každý lyžař nebo snowboardista, který chce vjet do sjezdové tratě nebo se chce po zastavení opět rozjet, se musí rozhlédnout nahoru a dolů a přesvědčit se, že to může učinit bez nebezpečí pro sebe a pro ostatní.

6. Zastavení

Každý lyžař nebo snowboardista se musí vyhýbat tomu, aby se zbytečně zdržoval na úzkých nebo nepřehledných místech sjezdové tratě. Lyžař nebo snowboardista, který upadl, musí takové místo uvolnit co nejrychleji.

7. Stoupání a sestup

Lyžař nebo snowboardista, který stoupá nebo sestupuje pěšky, musí používat okraj sjezdové tratě.

⁴⁵ Pravidla FIS. *Horská služba ČR* [online]. [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <http://www.hscr.cz/www/prilohy/file45d9d68830b87.pdf>

8. Respektování značek

Každý lyžař nebo snowboardista musí respektovat značení a signalizaci.

9. Chování při úrazech

Při úrazech je každý lyžař nebo snowboardista povinen poskytnout první pomoc.

10. Povinnost prokázání se

Každý lyžař nebo snowboardista, ať svědek nebo účastník, ať odpovědný nebo ne, je povinen v případě úrazu prokázat své osobní údaje.

Otázkou nadále zůstává závaznost těchto pravidel. Pravidla FIS nejsou součástí žádného právního předpisu, který by stanovil jejich závaznost a následnost vynutitelnost. Avšak právní úprava těmto pravidlům přikládá značný význam, existuje zákon č 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Ten v §11c definuje lyžařské areály a mimo jiné také odkazuje na státní normu ČSN 01 8027. Tato norma stanovuje zásady pro značení, zabezpečení a pohyb v zimním středisku Součástí normy je příloha A, což jsou pravidla FIS. Dále pak pravidla FIS jsou nejen v každém lyžařském areálu vyvěšena na venkovní tabuli, ale mnoho z nich je má na svých webových stránkách, z toho bychom mohli dovodit, že se jedná o "všeobecné smluvní podmínky" daného areálu, na které lyžař přistupuje, pokud chcete v areálu lyžovat. V případě porušení takových podmínek, může lyžaři hrozit odejmutí skipasu bez náhrady.⁴⁶

Závaznost pravidel FIS byla řešena i před Nejvyšším soudem ČR. Jednou v rovině občanskoprávní odpovědnosti a jednou v rovině trestněprávní odpovědnosti.

Usnesení ze dne 23. 2. 2005 sp. zn. 25 Cdo 1506/2004. Toto rozhodnutí je zajímavé tím, že při posuzování odpovědnosti sportovce za sportovní úraz soud aplikoval italské právo. Jednalo se o případ, kdy na sjezdovce na Gitschbergu došlo ke střetu žalobce a žalované. Žalobce jel předposlední ve skupině lyžařského kurzu v širokém oblouku a žalobkyně, která přijížděla zezadu k žalovanému, ho viděla na krátkou vzdálenost a střetu již nemohla zabránit. Žalobci byly poškozeny lyže a utrpěl luxaci pravého ramene. Soud věc posoudil podle italského občanského zákoníku a podle čl. 2,3 a 4 pravidel FIS a dospěl k

⁴⁶ Norma zveřejněná na webových stránkách Špindlerova Mlýna [online]. [cit. 19.3.2014]. Dostupné z: <http://www.spindleruv-mlyn.com/cz/lyzovani/norma-pro-lyzare/>

závěru, že žalovaná porušila povinnosti, které jsou stanoveny ve FIS pravidlech tím, že nepřizpůsobila rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a terénním podmínkám. Žalovaná namítala, že žalobce nevzal v úvahu přiměřenost obtížnosti sjezdovky svým schopnostem a že měl být připraven na manévr, který by střetu zabránil. Toto tvrzení soud prvního stupně neshledal důvodným vzhledem k tomu, že tratě jsou veřejné a záleží na lyžaři, jakou zvolí. Soud rozsudkem Žalobce si nárokoval za opravu lyží a bolestné celkovou částku 1.134,91 EUR. Obvodní soud žalobci částku přiznal. Žalovaná se odvolala k Městskému soudu v Praze a ten se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně tedy, že příčinou vzniku škody bylo nepřizpůsobení rychlosti jízdy žalované, jelikož žalovaná byla lyžařkou projíždějící zezadu a její povinností bylo zvolit takovou dráhu, aby neohrozila před sebou jedoucího lyžaře. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolání k nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud dovolání odmítl, jelikož došel k závěru, že se nejedná o řešení právní otázky zásadního významu. Své rozhodnutí shrnul ve třech důležitých bodech. V prvním z nich, se vyjádřil ke spoluzavinění poškozeného. Soud konstatoval, „ *spoluzavinění poškozeného, které omezuje odpovědnost škůdce, může být jen takové jednání, které je jednou z příčin vzniku*“. Tato konstrukce je též obsažena v čl. 1227 italského občanského zákoníku, podle nějž, pokud nedbalostní čin věřitele přispěl ke způsobení škody, snižuje se odškodnění podle závažnosti zavinění a významu z něj vzniklých následků. V této souvislosti se dovolací soud plně ztotožnil se závěry soudů prvního a druhého stupně a to, že nedbalostní čin žalobce, který by byl jednou z příčin jemu způsobené škody nebyl zjištěn. Není relevantní, že žalobce jel příliš pomalu při nácvičku oblouku a že měl zvolit svou jízdni dráhu v závislosti na způsobu jízdy za ním jedoucího lyžaře, či se takovému lyžaři vyhýbat. Ve druhém bodě naopak dovolací soud zdůraznil, že žalovaná byla povinná sledovat situaci na sjezdovce tak, aby svoji jízdou neohrozila okolní lyžaře. Její odpovědnost se zásadně váže k tomu, že nepřizpůsobila rychlost a způsob své jízdy situaci na sjezdovce, ačkoliv neměla, popřípadě nemohla mít přehled v dostatečné vzdálenosti před sebou, sjížděla sjezdovku takovou rychlostí, že ve chvíli, kdy spatřila pomalu jedoucího lyžaře, již nemohla střetu zabránit.⁴⁷ Dle mého názoru má nejzásadnější význam

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu, sp.z. 25 Cdo 1506/2004

poslední bod, ve kterém se dovolací soud vyjádřil k pravidlům chování pro lyžaře, vydaném mezinárodní federací FIS a to tak, že pravidla „obsahují normy, jejichž dodržováním má být zajištěna bezpečnosti uživatelů sjezdovky a slouží tak k předcházení vzniku škod“. Připustil jejich závaznost, pro kohokoliv, kdo lyžuje na sjezdových tratích, aniž by byl registrovaným sportovcem lyžařského svazu.

Nejvyšší soud ČR v **usnesení ze dne 17. 2. 2010 sp. zn. 8 Tdo 68/2010** dovozuje z porušení pravidel FIS trestněprávní odpovědnost. Ze skutkového hlediska se jednalo o situaci, kdy obviněný ve večerních hodinách jako lyžař nevěnoval dostatečnou pozornost na sjezdovce a v důsledku toho nestačil včas reagovat na nezletilou lyžařku. Lyžařka přibrzdováním sjížděla šikmo ke stanovišti vleku v doprovodu svého otce, jenž jel za dcerou s odstupem několika metrů, aby ji zajistil zezadu. Obviněný nezletilou zleva srazil a tím ji způsobil oděrku na levé tváři, kousnutí do rtu a roztržení sleziny. Jednalo se o těžké zranění důležitého orgánu a doba léčení trvala minimálně 8 týdnů s trvalými závažnými následky v podobě snížené obranyschopnosti organismu. Za takové jednání byl obviněný uznán vinným z trestného činu ublížení na zdraví podle §224 odst. 1 TrZ., za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon mu byl podle §58 odst. 1 a §59 odst.1 TrZ. podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku. Proti rozsudku soudu prvního stupně bylo podáno včasné odvolání. Soud druhého stupně dospěl ke stejnému závěru, proto bylo ve věci podáno dovolání. V rozhodnutí Nejvyšší soud odkazuje na pravidla FIS, kterým přiznává závaznost. „Z pravidel FIS lze v obecné rovině dovodit, že lyžař musí přizpůsobit způsob jízdy sobě a svým schopnostem a zkušenostem, terénním, sněhovým a klimatickým podmínkám, výhledovým poměrům, hustotě provozu, tedy celkové situaci na (sjezdové, příp. běžecké) trati, aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat třena i na nenadálou překážku, což současně znamená, že nesmí vjíždět do míst, kam nevidí. Pokud tato pravidla nedodrží, pak nelze mít za to, že se choval v souladu s požadavky zakotvenými v ustanovení § 415 občanského zákoníku v rámci tzv. obecné prevenční povinnosti.“ Soud shrnul, že porušením právní povinnosti z hlediska obecné odpovědnosti za vzniklou škodu je i nedodržení občanskoprávní prevence podle § 415 obč. zák. a užití tohoto ustanovení přichází v úvahu právě

tehdy, pokud chybí konkrétní právní úprava, která by se vztahovala na posouzení protiprávnosti, což v oblasti lyžování splňuje. Následně soud určil, že pokud dojde byť i z nedbalosti k porušení těchto pravidel a je jinému způsobena kupříkladu těžká újma na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 trestního zákoníku (či § 145 trestního zákoníku v případě úmyslného zavinění). Z hlediska nedbalostního zavinění lze přičítat vědomou nedbalost, neboť ten, kdo pravidla FIS porušil, měl na základě svojí zkušenosti vědět, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí.

Jsem toho názoru, že by pravidla FIS měla být součástí právního předpisu, postačoval by odkaz v zákoně. V České republice nejsou soudní precedenty prameny práva, proto zmíněné judikáty mohou být v budoucnu pouze podporou obhajoby, avšak soud jimi nebude vázán. A zároveň mám dojem, že pokud by byly součástí právního řádu, lidé by k nim přistupovali s podstatně větším respektem a snahou je dodržovat.

4. Další trestné činy v oblasti sportu

V předchozí kapitole jsem se věnovala odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, což je v trestněprávní rovině kvalifikováno jako trestné činy proti zdraví (§ 145 – 148 TrZ). V krajním případě by se mohlo jednat až o usmrcení z nedbalosti podle § 143 TrZ. V následující kapitole se budu věnovat problematice dopingů a korupce. Jak doping, tak i korupce jsou specifické tím, že k takovému jednání dochází nejčastěji mimo vykonávanou sportovní činnost a v případě korupce kolikrát ani nejde o samotného sportovce.

4.1. Doping

V posledních letech jsme svědky mimořádného rozvoje sportu po celém světě. Při pohledu na výkony vrcholových sportovců za posledních několik let je více než jasné, že šly strmě nahoru. Až mnohdy docházíme k závěru, že jsou za hranicemi lidských možností. Tento výkonnostní růst je spojen s obrovskou touhou sportovce být nejlepším. Bohužel právě ona zmíněná touha vede kolikrát ke krokům, které jsou velmi nebezpečné nejen lidskému životu, ale také popírají veškerou sportovní etiku. Jedná se právě o doping. Doping, jakožto téma poměrně známé veřejnosti. Ve sportu se používají hlavně dopingové prostředky napomáhající „výrobě svalů“. Bohužel se i zvyšuje tlak na sportovce ze strany nezodpovědných trenérů a sportovních organizací, aby použitím dopingových prostředků překonávali sportovní rekordy. V této části diplomové práce objasním, co vše se skrývá pod pojmem doping, tedy jakým jednáním dochází k porušení sportovních pravidel v souvislosti s dopingem a jaké mezinárodní a vnitrostátní dokumenty tuto problematiku upravují.

4.1.1. Vymezení pojmu doping

K původu slova doping se nabízí hned několik teorií. Jedna z teorií říká, že doping pochází ze slova „doop“, čímž byl označován povzbuzující odvar z kořínků a bylin, který v 17. století popíjeli kolonisté v Novém Amsterodamu. Jiná teorie konstatuje, že pochází z jihovýchodní Afriky, kde slovo „dop“ označuje druh pálenky, jež se používala jako prostředek na povzbuzení během náboženských obřadů. Až v roce 1889 se slovo doping dostalo do anglického slovníku, kde bylo definované jako směs opia a narkotik učená koním. V praxi „dopovali“ staré koně, aby byli lépe obchodovatelní, jelikož účinná látka značně

potlačila únavu koně a on byl tak schopen předvést lepší výkon. Tímto způsobem se dostal doping do Evropy. Američtí trenéři a jezdci závodních koní začali dopovat své koně i během závodů v Evropě. Tedy počátkem 20. století přišly i první dopingové aféry a s tím související nutnost vytvořit právní předpisy, které budou postihovat nesportovní jednání. První zákonná definice byla zpracována antidopingovou komisí z pověření Rady Evropy v roce 1963. Definice označovala za doping situaci, kdy došlo zdravými osobami k použití látek tělu fyziologicky cizích s cílem zlepšit při závodech výkon umělým a nečestným způsobem.

Základním a univerzálním dokumentem je Antidopingový kodex. Dokument byl přijat v roce 2003 Světovou antidopingovou agenturou (WADA) a nabyl účinnosti 1.1.2004. Antidopingový kodex definuje doping jako „*porušení jednoho nebo více antidopingových pravidel*“⁴⁸, tyto pravidla pak dále definuje. Antidopingový výbor ČR (ADV ČR) přejímá tuto definici do Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu.⁴⁹ Vzhledem k aktuální situaci konání ZOH, je třeba připomenout také Český olympijský výbor.⁵⁰ Ten definuje doping jako „*využití zakázaných látek nebo metod ve sportu za účelem zlepšení sportovního výkonu. Zahrnuje užití nebo přítomnost jakékoli zakázané látky v těle sportovce nebo užití zakázané metody.*“ Z definice tedy vyplývá, že dopingem se dopouští osoba, jež užívá jednak zakázané látky. Zakázané látky jsou uvedeny v Seznamu zakázaných látek a metod dopingů,⁵¹ který je každoročně aktualizován. Povinností každého sportovce je, aby si zajistil nepřítomnost zakázané látky v jeho těle, v souvislosti s tímto hovoříme o objektivní odpovědnosti. Příkladem zakázaných látek jsou růstové hormony, narkotika a různé povzbuzující prostředky. Dále pak ten, kdo používá zakázané metody jako například genový doping, krevní transfúze. K porušení pravidla dojde, je-li prokázáno na základě

⁴⁸ Světový antidopingový kodex. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2009 [cit. 15.2.2014].

Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2009.pdf

⁴⁹ Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z:

<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>

⁵⁰ Antidopingový program Českého olympijského výboru. *Olympic.cz* [online], 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z:

http://www.olympic.cz/www/docs/antidopingovy_program_cov_2009.pdf

⁵¹ Seznam zakázaných látek a metod dopingů pro rok 2014. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2013, [cit. 15.2.2014]. Dostupné z:

http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2014_zakazane_latky_a_metody.pdf

antidopingové kontroly, popř. doznáním, že byla použita zakázaná látka nebo metody. Antidopingová kontrola je prováděna komisaři ADV ČR nebo komisaři pověřenými mezinárodními sportovními organizacemi, zahraničními antidopingovými agenturami a WADA.

Za doping se také považuje situace, kdy se sportovec na výzvu nedostaví bez řádné omluvy k antidopingové kontrole, kde je mu odebrán vzorek moči nebo krve. Nedostavení se může být v zavinění jak úmyslném, tak nedbalostním. Ovšem pokud se někdo vyhýbá kontrole, je třeba vždy úmyslného zavinění.

A v neposlední řadě k porušení antidopingových pravidel dochází také tehdy, pokud sportovec nebo kdokoliv z jeho organizačního týmu se snaží nezákonně manipulovat se vzorky při odběru nebo transportu vzorku k analýze.

Antidopingový kodex též neopomíjí ty, kteří svým jednáním podávají nebo se pokouší o podání zakázané látky nebo o aplikaci či pokus o aplikaci zakázané látky kterémukoliv sportovci nebo o podporování, podněcování, napomáhání, navádění, zakrývání skutečnosti nebo o jinou spoluvinu, která je porušováním nebo pokusem o porušování antidopingových pravidel. Porušení tohoto pravidla se může dopustit každý, kdo neoprávněně zachází s látkami, jež jsou vedeny v Seznamu zakázaných látek.⁵²

4.1.2. Vnitrostátní úprava

Trestní zákoník

V současné době neexistuje právní předpis, který by výlučně upravoval problematiku dopingu. Ovšem kdybychom se podívali do trestního zákoníku, nabízejí se hned dvě zákonná ustanovení, která by mohla postihovat takové jednání. Prvním z nich je § 288 TrZ, Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem. První odstavec tohoto ustanovení zní „*Kdo neoprávněně ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabídí, prodá, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo kdo vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*“ S porovnáním s předchozí úpravou, tedy dle trestního

⁵² Světový antidopingový kodex. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2009.pdf

zákona č. 140/1961 Sb. se základní skutková podstata zpřísnila v tom ohledu, že se týká každého, kdo svým jednáním naplní znaky dané skutkové podstaty trestného činu, nikoli pouze mladistvých. Naopak, skupina mladistvých je součástí kvalifikované skutkové podstaty § 288 odstavec 2, 3 TrZ, kde hrozí užití vyšší trestní sazby.

Důvodem změny základní skutkové podstaty byla potřeba trestněprávně postihnout společensky nebezpečné jednání, které spočívá v nakládání s některými látkami s dopingovým účinkem. A jelikož zneužití látek s anabolickým nebo hormonálním účinkem je vzhledem k rozšířenosti jejich užívání s cílem zvyšování sportovní výkonnosti nebezpečným jevem, který v určité míře může způsobit zdravotní poškození komukoliv, tj. nejen osobám mladším 18 let, bylo třeba takové změny. Důležitým předpisem souvisejícím s § 288 TrZ je nařízení vlády č. 545/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem, jaké je jejich větší množství a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem.⁵³ Skutková podstata § 288 TrZ má zabránit neoprávněné výrobě nebo jinému nakládání s látkami s hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, z čeho vyplývá, že se bude zákonné ustanovení vztahovat především na trenéry a jiné sportovní funkcionáře. Samotné užití zakázaných látek není v rozporu s trestním zákoníkem.

Domnívám se, že pokud by sportovec užil zakázanou látku a v důsledku toho by vyhrál závod, mohlo by se též jednat o trestný čin podvodu dle § 209 trestního zákoníku. „*Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou,...*“ V rámci mezinárodních soutěží se bavíme o velmi vysokých finančních odměnách, které rozhodně přesahují škodu nikoli nepatrnou. Aktuálně ze Soči, za zlatou medaili čeští olympionici získají 1 500 000 Kč. Sportovec by svým jednáním uvedl do omylu jednak svoje soupeře a jednak i sponzory, kteří mu dávají nemalou finanční podporu.

⁵³ Nařízení vlády č. 454/2009 Sb., ze dne 30. listopadu 2011, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem

V České republice jsou veškeré případy projednány v rámci disciplinárního řízení, což se jeví jako dostačující, jelikož trestní postih v oblasti dopingu není do dnešní doby znám.

Zákon o podpoře sportu

Zákon č. 115/2001 Sb. *vymezuje zejména postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti, stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a územních samosprávných celků při podpoře sportu.*⁵⁴ Tento zákon v § 3 odst. 1 písmeno e) stanovuje, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy „*vydává antidopingový program a organizuje a kontroluje jeho uskutečňování.*“ K tomu byl zřízen Antidopingový výbor jakožto orgán s celostátní působností, jehož hlavním úkolem je naplňování cílů antidopingového programu v souladu s Antidopingovou úmluvou a Mezinárodní úmluvou proti dopingu. Zákon také stanovuje, že Ministerstvo zdravotnictví „*zřizuje laboratoř dopingové kontroly a zabezpečuje její činnost v rozsahu stanoveném Mezinárodním olympijským výborem.*“⁵⁵ Dopingovou kontrolu je třeba vnímat jako hlavní nástroj kontroly nad dodržováním jak mezinárodních právních předpisů, tak vnitrostátních. V případě, že se zjistí na základě dopingové kontroly pozitivní výsledek, sportovní svaz zahájí vůči osobě, popř. více osobám disciplinární řízení, jehož cílem je zjistit, zda došlo k porušení předpisů či nikoliv. Pravomoc a působnost svazu je určena v disciplinárním řádu každého svazu. Pokud byl zjištěn přestupek, svaz má právo sankcionovat osobu, proti níž se vedlo řízení. Typickými sankcemi jsou napomenutí, důtka, zákaz činnosti, zákaz výkonu funkce, peněžitý trest. Osoba, proti níž bylo vydáno rozhodnutí o přestupku a uložena sankce, má právo se odvolat k Rozhodčí komisi⁵⁶ Českého olympijského výboru. Na mezinárodním poli je možné se obrátit na Rozhodčí soud pro sport (CAS) se sídlem v Lausanne ve Švýcarsku. CAS bývá označován jako „Nejvyšší sportovní soud“. A jako poslední možnost odvolání ke

⁵⁴ §1 zákona č. 115/2001, o podpoře sportu

⁵⁵ §4 odst. 2 zákona č. 115/2001, o podpoře sportu

⁵⁶ Statut rozhodčí komise Českého olympijského výboru. *Olympic.cz*[online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/wy25crtgy5-STATUT-Rozhodci-komise-2013.pdf>

Švýcarskému federálnímu tribunálu (ŠFT) s cílem zrušení rozhodčího nálezu (tzn. věc se vrací k CAS k novému rozhodnutí).⁵⁷

Česká charta proti dopingu.

Základním dokumentem pro boj proti dopingu v ČR je Česká charta proti dopingu, jejímž podpisem se jednotlivé sportovní svazy připojily k nadsvazovému systému boje proti dopingu. Jedná se o jednolistinný dokument, ve kterém signatáři prohlašují, že „*doping je v rozporu se sportovní etikou, že tělesné a duševní zdraví sportovců je nutné chránit, že je nutné střežit hodnoty fair play a práva všech, kteří se sportovních soutěží zúčastňují, že doping ve sportu je součástí problému užívání drog*“ a právě proto jej odsuzují.

Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu

Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu (dále jen Směrnice) je prováděcím předpisem ke Světovému antidopingovému Kodexu (dále jen Kodex). Kodex byl přijat světovými sportovními organizacemi jako závazný dokument. Směrnici vydává ADV ČR v souladu s čl. 2 odst. 1 Dohody o spolupráci se sportovními svazy. Každý sportovní svaz má povinnost začlenit odkaz Směrnice do svých pravidel a zajistit, aby účastníci, na které se tato Směrnice vztahuje, byli o Směrnici informováni. Nejdůležitějšími ustanoveními jsou: definice dopingu, porušování dopingových pravidel, dokazování dopingu, postihy pro jednotlivce, důsledky pro družstvo.

Vnitřní normy sportovních organizací v České republice.

Vzhledem k tomu, že sportovci, jejich trenéři, lékaři a funkcionáři jsou vždy součástí nějaké sportovní organizace na základě zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, jejich práva a povinnosti jsou upravena ve stanovách občanského sdružení. Stanovy musí být v souladu s právními předpisy. Co se týče stanov jednotlivých sportovních organizací, musí být v souladu nejen s právními předpisy, ale také se Směrnicí pro kontrolu a postih dopingu ve sportu, z čehož vyplývá, že vnitřní norma každé sportovní organizace musí obsahovat formulaci o zákazu dopingu.

⁵⁷ HAMERNÍK, Pavel. Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. str.19-25. ISBN 978-80-87439-07-4

4.1.3. Mezinárodní úprava

Mezinárodní olympijská charta

Mezinárodní olympijská charta proti dopingu ve sportu (dále jen „Charta“) je první z důležitých mezinárodních úmluv o dopingu, kterou vydal Mezinárodní olympijský výbor v roce 1988. Charta stanovuje a připomíná základní principy a podstatné hodnoty olympismu. Definuje hlavní vzájemná práva a povinnosti tří hlavních složek olympijského hnutí, jmenovitě Mezinárodního olympijského výboru, Mezinárodních federací a Národních olympijských výborů, dále pak organizačních výborů olympijských her.⁵⁸

Světový antidopingový kodex

Světový antidopingový kodex byl poprvé přijat v roce 2003 na konferenci v Kodani. Od té doby byl dvakrát novelizován, s tím, že poslední novelizace z listopadu 2013 nabude účinnosti 1. ledna 2015.⁵⁹ Jak již bylo zmíněno výše, Světový antidopingový kodex (dále jen „Kodex“) je základním a univerzálním dokumentem, který slouží mezinárodním sportovním federacím a národním antidopingovým institucím k vydávání vlastních směrnic pro kontrolu a postih dopingu. Smyslem Kodexu je podpořit boj proti dopingu celosvětovou harmonizací klíčových antidopingových prvků. Účelem Kodexu je zejména ochrana práva sportovců na účasti ve sportu bez dopingu, propagace zdraví, spravedlnosti a rovnosti pro všechny sportovce. Kodex zajišťuje koordinaci a efektivitu národních i mezinárodních antidopingových programů s ohledem na prevenci a kontrolu dopingu. Zmiňuje se o velmi často používaném sousloví mezi sportovci tzv. „duch sportu“. *„Duch sportu je oslavou lidského ducha, těla i mysli a je charakterizován následujícími hodnotami: etika, fair play a poctivost, zdraví, vynikající výkony, charakter a výchova, radost a zábava, týmová spolupráce, oddanost a vědomí odpovědnosti, úcta k pravidlům a zákonům, sebeúcta a úcta k ostatním Účastníkům, odvaha, pospolitost a solidarita.“*⁶⁰

⁵⁸ Olympijská charta. *Olympic.cz*[online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/OLYMPIJSKA-CHARTA-2013.pdf>

⁵⁹ Světový antidopingový kodex. *Antidopingový výbor ČR* [online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/dokumenty_kodex.php

⁶⁰ Světový antidopingový kodex. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2009.pdf

Evropská antidopingová úmluva

Jedná se o první dokument na vládní úrovni s mezinárodním významem. Evropská antidopingová úmluva (dále jen „Úmluva“) byla přijata 16. listopadu 1989 s účinností od 1. března 1990. Na jejím znění se dohodly členské státy Rady Evropy a další státy, které se staly signatáři tohoto dokumentu. Do současné doby úmluvu přijaly členské státy Rady Evropy, Arménie, Austrálie, Bosna a Hercegovina, Kanada. Hlavním cílem úmluvy je zajistit koordinaci boje proti dopingů na národní a mezinárodní úrovni, harmonizovat a podporovat činnost antidopingových laboratoří, zavést jednotné dopingové kontroly při soutěžích i mimo soutěž formou národních směrnic, vypracovat jednotné postupy pro disciplinární řízení a v neposlední řadě také vytvořit podmínky pro sjednocení legislativy v oblasti boje proti dopingů v signatářských státech. V rámci svého právního řádu se tedy signatářské státy zavazují podniknout následující kroky, jež jsou nutné pro realizaci ustanovení Úmluvy. V první řadě usměrňovat a řídit politiku a aktivity svých státních orgánů a sportovních institucí. Dále přijímat zákony, předpisy nebo administrativní opatření k omezení dostupnosti a užívání ve sportu zakázaných dopingových metod a prostředků, zejména anabolických steroidů, a to včetně zajištění kontroly jejich pohybu, držení, dovozu, distribuce a prodeje. Státy se zavazují pomáhat sportovním organizacím s financováním antidopingového programu a zároveň přijmout opatření, které by umožnilo odepřít dotace z veřejných zdrojů při přestupcích proti zákazu dopingů. Jsou též povinny navrhovat a zavádět výchovné programy ve školách a sportovních klubech a informovat širší veřejnost o problémech a prevenci dopingů. Dále jsou státy zavázány spolupracovat se sportovními organizacemi při uplatňování antidopingových opatření, při sjednocování předpisů o dopingových kontrolách a při disciplinárních postizích za přestupky proti zákazu dopingů.⁶¹

Dodatkový protokol k Evropské antidopingové úmluvě vstoupil v platnost 1. dubna 2004. Jedná se o dokument, který prohlubuje smysl Úmluvy. Cílem Dodatkového protokolu je snaha o uznání autority Světové antidopingové agentury (WADA), umožnění přistoupení k Antidopingové úmluvě i

⁶¹ Evropská antidopingová úmluva č. 57/2005 Sb. m. s.

mimoevropským státům a prohloubení mezinárodní spolupráce mezi signatářskými zeměmi.⁶²

K Evropské antidopingové úmluvě Česká republika přistoupila 4. ledna 1995. K podpisu došlo 28. dubna 1995 a Úmluva pro Českou republiku vstoupila v platnost 1. června 1995. Dodatkový protokol byl podepsán s výhradou ratifikace 12. září 2002. Souhlas s ratifikací vyslovil Senát Parlamentu České republiky 23. června 2004. Prezident republiky ratifikoval oba dokumenty 8. října 2004. Úmluva je publikována pod č. 57/2005 Sb. m. s. a Dodatkový protokol je publikován pod č. 58/2005 Sb. m. s.

Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu

Mezinárodní úmluva proti dopingů (dále jen „Úmluva UNESCO“) byla přijata 19. října 2005 na Generální konferenci UNESCO. Úmluva UNESCO tvoří celosvětově rámec pro společný boj vládních i nevládních organizací proti dopingů. Obsahově navazuje na Evropskou antidopingovou úmluvu a její Dodatkový protokol (viz výše). Jedním z důvodů, proč vznikla Úmluva UNESCO, je fakt, že asijské a africké země odmítly přistoupit k Evropské antidopingové úmluvě a jejímu Dodatkovému protokolu.⁶³ Cíle úmluvy jsou téměř stejné s Evropskou antidopingovou úmluvou a jejím Dodatkovým protokolem. Jedná se zejména o podporu prevence a boje proti dopingů na celosvětové úrovni, posílení spolupráce mezi signatářskými zeměmi, podpořit autoritu agentury WADA, omezit dostupnost látek s dopingovým účinkem a definovat zákaz používání dopingových látek v souladu se Světovým antidopingovým kodexem. Úmluva UNESCO obsahuje dvě přílohy. Jednou je Seznam zakázaných látek a metod, který se každoročně aktualizuje, a druhou jsou Standardy pro udělování terapeutických výjimek. Dále má Úmluva UNESCO tři dodatky - Světový antidopingový kodex, Mezinárodní standard pro laboratoře a Mezinárodní standard pro testování. Tyto dodatky nejsou integrální součástí Úmluvy UNESCO, avšak v textu je na ně odkazováno.⁶⁴ Česká republika 21. června 2006 přijala usnesení o ratifikaci Úmluvy prezidentem

⁶² Dodatkový protokol k Evropské antidopingové úmluvě č. 58/2005 Sb. m. s.

⁶³ Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací Mezinárodní úmluvy proti dopingů ve sportu. *Senát Parlamentu ČR* [online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/60308/51102

⁶⁴ Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu č. 58/2007 Sb. m. s.

republiky. S ratifikací vyslovil souhlas Senát a Poslanecká sněmovna. Pro Českou republiku vstoupila v platnost 1. června 2007, smlouva je publikována pod č. 58/2007 Sb. mezinárodních smluv.

4.1.4. Dopingové případy v České republice

Na webových stránkách Antidopingového výboru ČR jsou uveřejněny všechny případy porušení antidopingových pravidel projednané disciplinárními orgány od 1.6.2004. Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala případ plavce Michala Rubáčka z roku 2011, jelikož se jeho případ dostal až k rozhodčí komisi Českého olympijského výboru s konečným rozhodčím nálezem z 25. dubna 2013. Jedná se tedy o poslední známý případ, o kterém rozhodčí komise rozhodovala. Michal Rubáček se dne 15.12.2011 podrobil antidopingové kontrole při zimním Mistrovství ČR v plavání v Chomutově. Panu Rubáčkovvi byl odebrán vzorek moči a při následném rozboru byla zjištěna přítomnost zakázané látky Methylhexanamin („MHA“). Za porušení antidopingových pravidel byl rozhodnutím disciplinární komise Českého svazu plaveckého sportu uložen postih spočívající v zákazu činnosti ve výši dvou let s platností od 15.12.2011. Případ se dostal k Rozhodčí komisi Českého olympijského výboru. Český svaz plaveckých sportů je členem Českého olympijského výboru, byla dána pravomoc Rozhodčí komise věc projednat a rozhodnout. Na základě ústního jednání a dokazování, které se konalo 28.3.2013, rozhodčí komise nálezem rozhodla, že Michal Rubáček porušil dopingová pravidla podle čl. 2.1. Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice a byl mu uložen trest zákaz činnosti na dobu dvou let od 15.12.2011. Dále bylo v nálezu stanoveno, že budou sportovci anulovány všechny výsledky v soutěžích konaných od 15.12.2011, včetně odebrání bodů a cen. Obhajoba Michala Rubáčka stála na tvrzení, že zakázaná látka MHA se dostala do jeho těla pozitivním přípravku pro sportovce NEUROCORE. Dle Michala Rubáčka se jedná o výživový doplněk sportovců, který si objednal přes internetové stránky a který slouží ke svalové regeneraci a povzbuzení vitality, nikoliv k nedovolenému zvýšení sportovních výkonů. Na podporu svého tvrzení označil důkaz znaleckým posudkem VŠCHT a důkaz výslechu RNDr. Pavla Zachaře, CSc., který provedl analýzu přípravku NEUROCORE. Ze znaleckého posudku vyplynulo, že zkoumaný vzorek přípravku NEUROCORE, který však nebyl

totožný s přípravkem, který Michal Rubáček užil, obsahuje zakázanou látku MHA. Znalecký posudek dále konstatoval, že na obalu zkoumaného přípravku není přítomnost MHA v žádné z možných forem názvu uvedena. Na obalu byla uvedena přítomnost extraktu z Gerania. Michal Rubáček tak podpořil své tvrzení, že se stal obětí nekalých obchodních praktik, jelikož producent výrobku neuvedl na obale přítomnost zakázané látky. Aby rozhodčí komise mohla moderovat uložený trest, musely být splněny dvě podmínky. Je třeba prokázat, jak se zakázaná látka do těla sportovce dostala a zároveň prokázat, že její aplikace nebyla zamýšlena ke zvýšení sportovního výkonu. Rozhodčí komise dospěla k názoru, že lze přijmout za prokázané na základě dokazování, že se zakázaná látka dostala do těla užitím prostředku NEUROCORE. Naopak u druhé podmínky Rozhodčí komise dospěla k názoru, že Michal Rubáček neunesl důkazní břemeno, kterým by prokázal, že přípravek nepožil cíleně ke zvýšení sportovního výkonu. Komise vycházela především z informací uvedených na webových stránkách, kde je jasně stanoveno, že se jedná o stimulant, který zvyšuje výkonnost, zajišťuje kvalitní výsledky, zvyšuje vytrvalost, působí na zvýšení svalových objemů a síly a v neposlední řadě se nedoporučuje registrovaným sportovcům v důvodu vysokého obsahu kofeinu.⁶⁵

4.2. Korupce

„Korupcí se obecně rozumí takové jednání, kterým osoba v určitém postavení tohoto postavení zneužívá k neoprávněnému majetkovému obohacení nebo jinému zvýhodnění pro sebe nebo jinou osobu.“⁶⁶ Řada lidí se domnívá, že hlavní podstatou korupce je předání úplatku v podobě peněz. Nedojde-li k předání finanční hotovosti, domnívají se, že nejde o korupci. Podstatou korupce ovšem není to, zda uplácená osoba dostala jako úplatek peníze, luxusní kabelku, exotickou dovolenou nebo jinou majetkovou výhodu. Podstatou korupce je, že osoba, která měla jednat ve veřejném zájmu, jednala za účelem osobního zisku. Jestli osobním ziskem byly peníze, věc, dům, funkce nebo protislužba, není

⁶⁵ Rozhodčí nález č.j. 1/2013. *Olympic.cz* [online]. [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/mm4ulw0elc-Cj-1-2013-M.-Rubacek-Rozhoci-nalez-verze-pro-web.pdf>

⁶⁶ Protikorupční program resortu Ministerstva práce a sociálních věcí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/11838/Aktualizovany_Protikorupcni_program_resortu_MPSV.pdf

rozhodné. Korupční jednání jsou často velmi sofistikovaná. S trochou nadsázky lze říci, že korupce je řemeslo svého druhu, které má své postupy, schémata, triky. Korupce je proto v řadě případů jen obtížně prokazatelná a těžko odhalitelná.

4.2.1. Korupce ve sportu aneb „kapřící přípluli“

Kdo nezná největší českou úplatkářskou aféru ve fotbale z let 2003 a 2004, jakoby nežil. Tato aféra získala na své „popularitě“ hlavně díky divadelnímu představení Petra Čtvrtníčka „Ivánku, kamaráde, můžeš mluvit?“ Jednalo se o uplácení zápasů, kde hlavní roli sehrál funkcionář Viktorie Žižkov Ivan Horník a spolu s ním byli obviněni další rozhodčí a delegáti, kteří úplatky přijímali. O úplatkářství ve fotbale se hovořilo už delší dobu, avšak nebyly důkazy, které by danou skutečnost prokazovaly. Velká změna přišla v dubnu 2004, kdy došlo k zatčení sportovního ředitele prvoligového týmu 1. FC Synot Jaroslava Hastíka a rozhodčího Stanislava Hrušky, kteří se zrovna domlouvali na ovlivnění dalšího zápasu. Tím začalo rozplétání fotbalového podsvětí, jemuž vládli vysocí funkcionáři prvoligových týmů a někteří rozhodčí. Klíčovými důkazy se staly policejní odposlechy obviněných. Korupce ve sportu představuje velmi rozsáhlý problém a v této diplomové práci není možné rozebrat všechny případy korupčního jednání ve sportu. K hlavním oblastem patří ovlivňování výsledků zápasů, zpronevěra nebo zneužívání fondů určených pro sportovní účely, korupce v souvislosti s pořádáním sportovních událostí, korupce při falšování sportovních výsledků, korupce při přestupech hráčů a korupce při volbách do sportovních institucí.⁶⁷

4.2.2. Vnitrostátní úprava

Trestní zákoník

Pokud bychom hledali v trestním zákoníku pojem „korupce“, jen těžko bychom ho našli. Pojem korupce totiž trestní právo nezná. Ačkoliv zákoník nepoužívá pojem „korupce“, korupční jednání je kvalifikováno především jako trestné činy uvedené v části druhé hlavy X. trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) nazvané „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“. Zejména podle

⁶⁷ BUREŠ, R. Proč není sport imunní vůči korupci?. *Transparency International ČR* [online]. 2009 [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/projekty/stare_projekty/sport_studie_CJ.pdf

dílu 3 „Úplatkářství“ jde o trestný čin podle: § 331 TrZ - Přijetí úplatku, § 332 TrZ - Podplácení, § 333 TrZ - Nepřímé úplatkářství, § 334 TrZ - Společné ustanovení vymezující pojmy úplatek, úřední osoba a „obstarávání věci obecného zájmu“.

Dle § 331 TrZ se přijetím úplatku rozumí jednak samotné přijetí, tedy když už dojde k získání neoprávněné výhody, nebo postačí slib. Dání slibu je v tomto případě forma přípravy, která se povyšuje na dokonáný trestný čin. A postačuje, že pachatel slib neodmítl a mlčky nebo výslovně ho přijal. Odstavec 2 pak hovoří o situaci, kdy sám pachatel o úplatek žádá. S tím, že nemusí jít o výslovnou žádost. Postačí projev, ze kterého je zjevné, že pachatel chce, aby mu byl úplatek nabídnut.

§ 332 TrZ definuje podplácení. Jedná se o pachatele, který stojí na druhé straně než ten, který úplatek získává. Pachatel tak jedná, aby při obstarávání věci obecného zájmu bylo vyhověno jeho požadavku. O nepřímém úplatkářství mluvíme ve chvíli, kdy pachatel poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek. Poskytnutím se myslí bezprostřední předání nebo nepřímo poskytnutí služby. Nabídkou se rozumí projev pachatele poskytnout úplatek jakoukoliv formou. K samotnému plnění nabídky pak může dojít okamžitě po přijetí nebo v budoucnu. Naopak slib je formulací do budoucna, má být naplněn až po splnění určitých podmínek.

Poslední paragraf vymezuje pojem nepřímé úplatkářství. Pachatelem nepřímého úplatkářství je ten, kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude působit na výkon úřední osoby. K dokonání trestného činu postačuje, aby pachatel žádal nebo přijal úplatek za takové chování, k samotnému působení na úřední osobu nemusí dojít.⁶⁸

Stěžejními pojmy jsou úplatek a „obstarání věci obecného zájmu“. Zákonné ustanovení § 334 TrZ stanovuje, že *„úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.“* U většiny případů se jedná o zvýhodnění, které spočívá v přímém majetkovém prospěchu, ale může se jednat i např. o protislužbu. Toto zvýhodnění získá uplácená osoba, popř. jiná osoba, ale k tomu musí být dán

⁶⁸ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck 2010, s. 2896, ISBN: 978-80-7400-178-9

souhlas uplaceného. „Je možné zhodnotit, že pojem úplatku je formulován dostatečně široce, aby zde byl vytvořen prostor k individuálnímu posouzení každého konkrétního případu, nicméně natolik konkrétně, aby obecně nevzbuzoval žádné pochybnosti.“⁶⁹ Výše úplatku není stanovena zákonem a při hodnocení je třeba vycházet z dalších okolností určujících společenskou škodlivost. Druhým stěžejním pojmem je „obstarávání věci obecného zájmu.“ Jedná se o pojem, který v předchozím trestním zákoně nebyl vůbec definován. Současný trestní zákoník ho definuje v § 344, který stanovuje, že „obstarávání věci obecného zájmu se považuje též zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.“ Z čehož vyplývá, že se nejedná o úplnou zákonnou definici, ale spíše nám zákon vyznačuje, jaké další chování se považuje za „obstarávání věci obecného zájmu“. Obsah pojmu se tedy dovozuje z interpretace soudu a odborné literatury. Odborná literatura k této věci uvádí, že obstaráváním věci obecného zájmu se rozumí „činnost, která souvisí s plněním úkolů týkajících se věci obecného zájmu, tedy nejen rozhodování orgánů státní moci a správy, ale i jiná činnost při uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb“.⁷⁰

Pro jednoznačnou identifikaci korupčního jednání ve veřejné sféře se na základě výše uvedených skutečností vyžaduje, aby mezi úplatkem a obstaráváním věci obecného zájmu byla souvislost. Souvislost je dána tehdy, když se úplatek (jeho poskytnutí, slib či přijetí) vztahuje ke konkrétní činnosti, která nese znaky obstarávání věci obecného zájmu.⁷¹

Kromě úplatkářství je v právním řádu zakotveno několik dalších skutkových podstat trestných činů, které definují korupční chování. Jde o vybrané činy úředních osob podle části druhé hlavy X. dílu 2 trestního zákoníku „Trestné činy úředních osob“: § 329 TrZ - Zneužití pravomoci úřední osoby, § 330 TrZ -

⁶⁹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck 2010, s. 2886, ISBN: 978-80-7400-178-9

⁷⁰ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck 2010, s. 2887, ISBN: 978-80-7400-178-9

⁷¹ Co se rozumí pod pojmem „úplatek“? *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=31043&doctype=ART>

Maření úkolů úřední osoby z nedbalosti. K trestným činům, které mají znaky korupčního chování, lze řadit také trestné činy: § 180 TrZ - Neoprávněné nakládání s osobními údaji, § 255 TrZ - Zneužití informace a postavení v obchodním styku, § 256 TrZ - Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, § 257 TrZ - Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži, § 258 TrZ - Pletichy proti veřejné dražbě. Ovšem tyto formy jednání jsou v souvislosti se sportem méně pravděpodobné.

4.2.3. Mezinárodní úprava

V přechozím ustanovením jsem hovořila o české právní úpravě, ale stejně jako tomu je u dopingů, je třeba nahlédnout i do mezinárodních dokumentů, jelikož právě takové dokumenty tvoří silný protikorupční nástroj v mezinárodním měřítku. V souvislosti s tématem korupce se nabízí hned tři: Občanskoprávní úmluva o korupci, Trestněprávní úmluva o korupci a Úmluva OSN proti korupci.

Občanskoprávní úmluva o korupci (dále jen „Úmluva“)

Ke sjednání Úmluvy došlo 9. září 1999 na jednání Výboru ministrů Rady Evropy ve Štrasburku. Dne 4. listopadu 1999 byla tato Úmluva otevřena k podpisu a ratifikaci členskými státy Rady Evropy. Česká republika ji podepsala ve Štrasburku dne 9. listopadu 2000. S Úmluvou vyslovil souhlas Parlament České republiky a prezident republiky ji ratifikoval. Následně byla uložena do depozitáře u tajemníka Rady Evropy. Úmluva vstoupila v platnost dne 3. listopadu 2003 a v České republice je účinná od 1. ledna 2004.⁷²

Jedná se o první mezinárodní dokument zaměřený na boj proti korupci prostřednictvím institutů civilního práva. Úmluva v článku 2 přímo definuje pojem korupce jako „*přímé či nepřímé vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoli jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoli povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně.*“ Mimo tuto definici upravuje principy a pravidla, která se smluvní strany zavazují transponovat do vlastních právních institutů v rámci svých právních řádů, s přihlédnutím k jejich stávající právní úpravě v této oblasti. Základním účelem Úmluvy je zajištění dostatečné

⁷² Občanskoprávní úmluva o korupci č. 3/2004 Sb. m. s.

právní ochrany osobám poškozeným v důsledku korupčního jednání.⁷³ S čímž souvisí ustanovení článku 3 Úmluvy, které požaduje, aby právní řád každého smluvního státu obsahoval úpravu, podle které se osoba poškozená v důsledku korupčního jednání může domáhat náhrady škody.

Trestněprávní úmluva o korupci (dále jen „Úmluva“)

Úmluva byla přijata 27. ledna 1999 ve Štrasburku. Česká republika ji podepsala ve Štrasburku dne 15. října 1999. S Úmluvou vyslovil souhlas Parlament České republiky a prezident republiky ji ratifikoval. V ČR platí od 1. července 2002.

Úmluva je, spolu s Občanskoprávní úmluvou o korupci, jedním ze základních a stěžejních mezinárodněprávních nástrojů boje proti korupci v jednotlivých členských zemích Rady Evropy. Úmluva stanovuje povinnost kriminalizovat určitá specifikovaná jednání, jež jsou taxativně vymezena v zákoně (př. aktivní a pasivní úplatkářství tuzemských i zahraničních osob ve veřejné správě). Zásadní význam Úmluvy spočívá v čl. 7 a 8, ty postihují korupční jednání ve smyslu podplácení, přijímání úplatků, praní špinavých peněz v soukromém sektoru. Na trestnost korupce v soukromé sféře se nijak neváže princip obecného zájmu. Dále se snaží o sjednocení jednotlivých protikorupčních postupů a v souvislosti s tím klade důraz na zlepšení mezinárodní spolupráce právě v této oblasti.

Duhou významnou částí je požadavek na smluvní strany, aby přijaly legislativní a jiná opatření, která jsou nezbytná k postihu právnických osob za předpokladu, že spáchají trestné činy týkající se podplácení, nepřímého úplatkářství a praní špinavých peněz. Takovéto jednání musí být spácháno fyzickou osobou ve prospěch právnické osoby.⁷⁴ V důsledku tohoto ustanovení vznikl zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Významnou úlohu orgánu dohledu nad implementací principů boje proti korupci stanovených oběma úmluvami a jejich prováděním v jednotlivých

⁷³ Vládní návrh na vydání zákona, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu Občanskoprávní úmluva o korupci, sjednaná ve Štrasburku dne 9. září 1999. *Senát Parlamentu ČR* [online]. [cit. 15.2.1014]. Dostupné z:

www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/19719/17452

⁷⁴ Trestněprávní úmluva o korupci č. 43/2009 Sb. m.s.

smluvních státech plní zvláštní orgán Group of States against corruption (dále jen „GRECO“), neboli Skupina států proti korupci. Jedná se o orgán, který byl vytvořen v roce 1999 Radou Evropy. Do dnešního dne GRECO zahrnuje 48 evropských států a USA. Česká republika se stala členem v roce 2002 a zastupují ji dva zástupci, jeden z Ministerstva vnitra a druhý z Ministerstva spravedlnosti. Zástupci států mají právo účastnit se zasedání GRECO a právo hlasovací.

Úmluva OSN o korupci (dále jen „Úmluva“)

Úmluva byla přijata Valným shromážděním OSN dne 31. října 2003 a následně podepsána jednotlivými státy v mexické Méridě v prosinci téhož roku. V platnost vstoupila 14.12.2005, dosud ji ratifikovalo 104 států. Česká republika úmluvu podepsala, ale k ratifikaci došlo až po osmi letech. Jeden z hlavních důvodů odmítnutí ratifikace byl požadavek na smluvní státy, aby do svého právního řádu zavedly trestní odpovědnosti právnických osob za korupční činy. Přijetím zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, odmítavý důvod odpadl a ČR ratifikovala Úmluvu dne 29.11.2013.⁷⁵

Úmluva, na rozdíl od předchozích neobsahuje definici korupce jako takové, ale přináší výčet jednání, která by měla být dle Úmluvy postižitelná. Jedná se o: uplácení národních státních úředníků, uplácení cizích státních úředníků a představitelů veřejných mezinárodních organizací, zpronevěra nebo jiné zneužití majetku státním úředníkem, zneužití vlivu, zneužití postavení, neoprávněné obohacení, uplácení v soukromém sektoru, zpronevěra majetku v soukromém sektoru, praní špinavých peněz, kladení překážek výkonu spravedlnosti a pokusy o jakékoli z uvedených jednání.⁷⁶ Význam této úmluvy spočívá v poměrně širokém vymezení, které přesahuje tradiční definice korupce jako „uplácení“ a zahrnuje jednání typu zpronevěry, neoprávněného obohacení nebo zneužití postavení. Všechna ustanovení mohou být použita v komplikovaném právním posuzování sportu.

⁷⁵ Česká republika se připojila k Úmluvě OSN proti korupci. *Transparency International* [online]. [cit. 22.2.2014]. Dostupné z: <http://www.transparency.cz/ceska-republika-pripojila-k-umluve-osn-proti-korupci/>

⁷⁶ SCHEINOST, M. Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu: Úmluva OSN proti korupci. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* [online]. Praha, 2008 [cit. 17.2.2014]. ISBN 978-80-7338-066-3. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/file/755935/webMZVUNCAC.pdf>

Postihování korupce ve sportu se může jevit jako obtížný úkol, a to i když budou veškeré existující úmluvy plně zakotveny v právních řádech jednotlivých zemí. Někdy korupce ve smyslu jednání osob zapojených do sportovních aktivit, ať jde o sportovce, sportovní funkcionáře, organizátory, marketingové pracovníky nebo osoby zapojené do sportovních aktivit jakýmkoli jiným způsobem, nebude přesně odpovídat příslušným ustanovením. Je to dáno především smíšeným charakterem sportu, kde dochází ke kombinaci veřejných a soukromých prvků. Situaci dále výrazně komplikuje mezinárodní dimenze sportu. Přesto mezinárodní úmluvy, které jsou jako celek zakomponovány do národních právních řádů, vytvářejí významný protikorupční nástroj.⁷⁷

4.2.4. *Judikatura*

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007. Jedná se o příklad trestního stíhání fotbalového rozhodčího za braní úplatků. Obhajoba obžalované osoby se zaměřovala na soukromý charakter sportu a na jeho povahu soukromé zájmové aktivity a tím i na nepřipustnost extenzivního výkladu pojmu obecný zájem a nepřipustnost státních zásahů. *„Fotbalová utkání jsou pořádána jednotlivými kluby, které za tímto účelem dobrovolně vytvořily sdružení příslušného fotbalového svazu a svěřily tomuto sdružení možnost organizovat utkání na různých úrovních. Kluby se řídí pravidly, která nejsou vnucována či diktována státem, ale jsou vytvářena v rámci sportovní aktivity, přičemž státu nepřísluší do těchto vztahů intervenovat. Fotbalový svaz nepožívá statutu věci obecné a nemůže existovat obecný zájem na tom, jakým způsobem se mají chovat aktéři sportovního utkání.“*

Soudy první instance ani odvolací soudy však tuto argumentaci neuznaly. Došly k závěru, že předmětná aktivita, tj. fotbalový zápas, může být zahrnuta pod pojem „obstarávání věci obecného zájmu“. Názory soudů se opíraly o roli sportu ve společnosti a zdůrazňovaly ekonomickou stránku sportu, ale také jeho kulturní a výchovnou roli. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že fotbalová utkání jsou *„důležitým ekonomickým fenoménem, který je důležitým ekonomickým zdrojem mnoha subjektů, ať již marketingových, mediálních nebo reklamních*

⁷⁷ LACHAMANN, M. a R. BUREŠ. Média, sport a jejich role v aktivním životním stylu: Sport a korupce [online]. Praha, 2008[cit. 25.2.2014]. ISBN 978-80-86317-65-6. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/sport_clanek.pdf

společností či sázkových kanceláři atd., které jsou svými příjmy významně navázány na obecné působení fotbalových soutěží a na jejich výsledky.“

Pokud jde o výchovnou roli fotbalu, Nejvyšší soud uvedl, že *„fotbal působí na vytváření veřejného mínění a formování morálních základů zejména u mladé generace. Je proto v zájmu celé společnosti, aby právě ty osoby, jejichž povinností je dbát na správný a korektní průběh utkání, byly morálně na výši a zaručovaly regulérní průběh této hry. Právě masové působení fotbalu jakožto sportu, u něhož je dán obecný předpoklad fair play, by mělo vést k pozitivní motivaci zejména mladé generace, a jeho prostřednictvím k spoluutváření základních morálních pravidel pro rovné a čestné vztahy.“* Je zajímavé a důležité slyšet tak silné vyjádření potvrzující morální hodnoty sportu nejen ze strany sportovních přívrženců a aktivních sportovců, ale rovněž ze strany jednoho z nejvyšších orgánů spravedlnosti v zemi. Zdůraznění masové povahy sportu a jeho dopadu na morální výchovu mladé generace představuje klíčový bod zvratu v pohledu na sport – namísto soukromého charakteru nabývá sport charakteru obecného zájmu.

Lze tedy dovodit, že na základě tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky by se do budoucna mělo pohlížet na jednání fotbalových funkcionářů, rozhodčích, delegátů, hráčů a dalších osob, jako na činnost, jejíž správný a korektní výkon je věcí obecného zájmu. To zakládá možnost postihovat úplatkářství, v aktivní či pasivní podobě, podle trestního práva.

4.2.5. Příklady korupčního jednání v mezinárodním měřítku

Jak jsem již v úvodu zmínila, korupce se ve sportu projevuje v mnoha směrech. V mezinárodním měřítku je výskyt korupčního jednání v poměrně velkém množství, avšak u většiny případů vyšetřovací komise neprokázala korupční jednání. Pro svoji práci uvedu dva zajímavé příklady.

První z nich se týká ovlivňování výsledků zápasů. K ovlivňování výsledků dochází v řadě sportů, například fotbal, basketbal, tenis, apod. Nejčastěji k ovlivňování výsledků dochází v souvislosti se sázením. Jedná se o velmi propracovaný systém, kterého se účastní organizované skupiny a v nejextrémnějších případech se jedná o organizovaný zločin. Dalším častým důvodem ovlivňování je hrozba sestupu hráče (týmu) do nižší ligy. Jako příklad uvedu ovlivňování výsledků tenisových zápasů. Jednalo se o zápas mezi

Nikolajem Davyďenkem (tehdy 4. hráč světa) a Martinem Vassallo Arguellem (tehdy 80. hráč světa). Ačkoliv by se zdálo, že zápas je již předem rozhodnutý, sázková kancelář Betfair přijala 7,3 mil. dolarů na výhru M. V. Arguella. Sázky přibývaly i po vítězném prvním setu Davyďenka. Davyďenko však nečekaně ve třetím setu odstoupil z důvodu zranění nohy. Proto se vítězným hráčem stal M. V. Arguell. Tento případ díky médiím vzbudil podezření z úmyslného skrečování utkání za účelem finančního zisku. Celou kauzou se začal zabývat team ATP s policií ze Scotland Yardu. Vyšetřování probíhalo čtrnáct měsíců, nakonec ale nebyly odhaleny důkazy, které by vedly k obvinění z korupce. Součástí závěrečné zprávy je však argument, že existují důvody pochybovat o neúplatnosti hráčů a zároveň, že existují lidé, kteří se tyto hráče snaží zkorumpovat.⁷⁸

Jiná forma korupce ve sportu je například zajištění lepších výsledků v soutěži. K tomuto bych uvedla velmi známou kauzu v oblasti krasobruslení, díky které se v praxi zažil pojem „francouzský rozhodčí“, což je synonymum pro podvodné jednání i mimo oblast krasobruslení. Případ se stal během zimních olympijských her v Salt Lake City (2002), možná i proto byl tak zpopularizován. Jednalo se o nadhodnocení ruského páru v olympijské soutěži a podhodnocení kanadského páru, který provedl na rozdíl od ruského páru bezchybnou jízdu. Během vyšetřování bylo zjištěno, že francouzská rozhodčí podlehla tlaku Rusů a kanadský pár podhodnotila. Této rozhodčí byl udělen zákaz činnosti na tři roky.⁷⁹

⁷⁸ WHITE, David. Match Fixing in Tennis. *Tennis Bet* [online]. 2009 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z: <http://www.tennisbet.com/tennis/443258/match-fixing-in-tennis>

⁷⁹ 5 biggest scandals in Winter Olympic history. GRIMES, Stephanie. *Review Journal* [online]. 2014 [cit. 5.3.2013]. Dostupné z: <http://www.reviewjournal.com/sports/5-biggest-scandals-winter-olympic-history>

5. Závěr

Oblast sportu a práva je v posledních letech velmi diskutovaným tématem, ale bohužel musím konstatovat, že česká doktrinální i legislativní úprava je v této oblasti stále na počátku, ačkoliv na takto neutěšený stav apeloval již Mgr. Michal Králík, Ph.D. ve svých článcích z roku 2006. Situace se do dnešního dne nijak rapidně nezměnila. Vyšel jeden sborník na téma sportovní právo, který se omezil pouze na dávno publikované příspěvky různých autorů. Od roku 2006 nám přibylo pomálu soudních rozhodnutí, které se navíc týkají spíše ustálené judikatury.

V úvodu své práce jsem si vymezila určitý okruh otázek, na které jsem se v průběhu práce snažila nalézt odpověď. Jedna z otázek se týkala pravidel sportu. V tomto směru bych opět vyzdvihla otázku závaznosti pravidel FIS. Ostatní pravidla, jakožto sportovní normy určitého klubu, jsou jasně závazná pro všechny členy klubu. Ale pravidla FIS jsou specifická tím, že ačkoliv mají pouze doporučující charakter, Nejvyšší soud dovodil jejich závaznost pro všechny osoby sjíždějící sjezdovku. Jsem toho názoru, že by jejich závaznost měla vyplývat přímo ze zákona, zákon by na ně měl minimálně odkazovat.

Nejvíce rozporuplná otázka v souvislosti se sportem je odpovědnost sportovce za sportovní úraz, a to jak v rovině občanskoprávní, tak trestněprávní. Tuzemská rozhodovací praxe je toho názoru, že občanskoprávní odpovědnost je možná pouze v případě porušení sportovního pravidla. V tomto směru je třeba připomenout, že sportovní pravidla vznikají v rámci sportovních organizací a není přezkoumáván jejich soulad s právními předpisy. Není tedy vyloučeno, že by sportovec jednal v souladu s pravidly a zároveň by tím porušil prevenční povinnost dle občanského zákoníku. Soudy by tak měly posuzovat odpovědnost z hlediska chování sportovce ve vztahu ke způsobenému zranění a samotnému charakteru sportu, nikoliv pouze otázku, zda sportovec porušil pravidlo hry. Trestněprávní odpovědnost je v tomto směru ještě složitější. Praxe operuje hlavně s okolnostmi vylučující protiprávnost. Tuzemská judikatura pak zvláště s teorií přípustného rizika. Tato teorie je obsažena v trestním zákoníku, avšak pouze ve vztahu k povolání, postavení a funkci. Na druhou stranu výčet okolností vylučující protiprávnost má demonstrativní charakter, proto můžeme přípustné riziko dovodit i ve sportu. Vzhledem k množství druhů sportů a jejich

specifik nelze určit, která okolnost vylučující protiprávnost je ta pravá. Celá oblast sportu je specifická tím, že každé sportovní odvětví má svoje pravidla a svůj systém sankcí. Dle mého názoru to ovšem rozhodně neznamená vyloučení užití trestního práva. Jen je třeba mít na paměti zvláštnost každého typu sportu a podle toho posuzovat trestní odpovědnost.

Boj proti dopingu je přesně jednou z oblastí, kde můžeme pozorovat velmi propracovaný systém dohledu nad dodržováním antidopingových pravidel, a to jak na vnitrostátní, tak i mezinárodní úrovni. Možná i proto se v České republice řeší prokázaný doping formou disciplinárního řízení, nikoliv formou trestního stíhání. Otázkou je, zda je to dostačující. V tomto směru bych užila trestního práva v případě opakovaného prokázání dopingu, v podstatě by se dalo hovořit o recidivě.

Naopak korupce, jakožto poslední část mé diplomové práce, trestně postihována je. Na rozdíl od dopingu se korupce ve sportu velmi těžko prokazuje. Ačkoliv je zde také mnoho protikorupčních mezinárodních i vnitrostátních předpisů, sport patří k oblasti, kde prokázání korupce je tím nejsložitějším úkolem, i když většina vrcholových sportovců o korupci ví. O sportu se často hovoří jako o tzv. sportovní rodině, tím je vyjádřena jakási samosprávnost sportu, domnívám se, že toto může být jeden z hlavních důvodů neprokazatelnosti korupce. Možná povinné každoroční střídání funkcionářů by mohlo přispět k větší transparentnosti.

Touto prací jsem se pokusila objasnit, jaké existují negativní stránky sportu v té nejextrémnější podobě. Speciální sportovní legislativa v České republice nemá zastoupení. Proto se na protiprávní jednání ve sportu aplikují obecné předpisy trestního práva. V tomto směru je otázka poměrně dosti složitá a vzhledem k zanedbatelné doktrinární úpravě je těžké na ni nalézt adekvátní odpověď. Práce měla přinést co nejucelenější pohled na oblast sportu ve zmíněných aspektech a přispět tak do toho mála, co prozatím existuje. Tento cíl, domnívám se, byl splněn.

6. Resumé

This thesis deals with a hot topic – relationship between law and sport. As this is a really wide topic, I have concentrated on Crimes in sport. Most of us connect sport with positive impacts like improvement in endurance, gaining strength, mental resistance, nice way to relax. But with increasing interest of people and penetration to other systems many questions connected with sport need to be solved. Sport does not only mean relaxation or activities which can live independently with no relation to other social activities; commercial aspects of sport have become a part of it as well as media or financial relation connected with investment to different parts of sport. There are more negative elements connected with sport. A good example are injuries in sport, using illegal drugs or methods to achieve better results in sport and cheating. Sport has been brought face to face with the law system because it is necessary to react to the above mentioned questions and arising problems .

Basically there exist three main difficulties imerging in sport either naturally or under the pressure of the society. The most frequent phenomenon is athletes' injury. They may happen from different reasons and in most cases they are common injuries which are expected in sport. Some danger is an acceptable part of sport. But there exist injuries where we can deduce liability both in civil law and criminal law. In this area there are different theoretical interpretations of liability. These different points of views originate in the fact that there exist different sports and games with different rules and with really different expectation of a behaviour pattern. That explains why there does not exist any universal model valid for all sports. In one part of this chapter I examine the problems in one specific sport - alpine skiing on official slopes. It is a very interesting topic because alpine skiing (snowboarding) is one of the most popular amateur sports. Unfortunately, in this sport there is a high occurrence of injuries and in some cases with an accidental death. There does not exist any law code which regulates behaviour on a ski slope. FIS has published rules of behaviour on ski slopes, but these rules are not legally binding , they are a recommendation. Therefore it is very interesting that the Supreme Court has made it binding for all the skiers and in case of violation of the rules the court

considers it as a violation of prevention and this leads to a civil and crime liability.

The next part deals with a doping and a corruption. The aim of both of the phenomena is to achieving better results without personal effort. While doping is a matter of an athlete, corruption is connected with officials and referees. Doping is mostly connected with professional top level sport whose participants are motivated to achieve the best performance, to become famous and in some sports high profit. In the Czech Republic the highest antidoping institution is the Antidoping commission. It is the highest and exclusive authority and it is responsible for antidoping programmes in the Czech Republic. Besides other things it drafts laws which should combat doping. Activities which are not in harmony with the antidoping rules could be in some cases considered as a crime. But in the Czech Republic a similar case is not known as most of such activities are considered to be a minor offence and are not sued. The last term, analysed in relation to sport, is a corruption. We can find corruption in sport in several fields. The main areas are influencing of results in competitions and matches, fraud or misuse of funds, corruption connected with forgery of results, selling of players and corruption in elections into various sports authorities. Corruption in sport can be felt as an area of a relatively low rate of risk. A number of cases of suspicion or accusation has not resulted in any penalties and sport officials have been acquitted. In the Czech Republic corruption is frequently connected with football as football is one of the sports with huge amount of money and that is a typical condition of corruption.

7. Seznam použité literatury

Literatura:

- DOVADIL, J., Výkon a trénink ve sportu. 1. vydání, Praha: Olympia, 2002, ISBN 80-7033-760-5
- FUCHS, M. Deliktsrecht. 7. vydání, 2009, ISBN: 978-3-540-89059-1
- HAMERNÍK, P. Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. ISBN 978-80-87439-07-4
- CHOUTKA, M., DOVADIL, J., Sportovní trénink, Praha: Olympia, 1991, ISBN 80-7033-099-6
- JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, ISBN 978-80-87212-49-3
- NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. a kol., Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, as., 2010, ISBN 978-80-7357-509-0
- Kol. aut.: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-904024-1-6
- KRÁLÍK, M., Právo ve sportu, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2001, ISBN: 80-7179-532-1
- PRUSÁK, J., Šport a právo: Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe, Bratislava: Slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984
- SCHELLE, K. s kol. Základy občanského práva, 3. Vydání, Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2011, ISBN: 978-80-7418-116-0
- SUP, M. Sportovní normy (pravidla) a jiné neprávní prameny pravidel chování sportovce. KUKLÍK, J. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, ISBN 978-80-87284-28-5
- ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck 2010, ISBN: 978-80-7400-178-9
- ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Komentář. 2. vydání, Praha : C. H. Beck 2012, ISBN: 987-80-7400-428-5
- VANTUCH, P., Trestní zákoník s komentářem, 1. vydání, nakladatelství Anag, 2011. ISBN 978-80-7263-677-8

Odborné články:

- HORA, J. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech. *Acta Universitatis Carolinae Ginnika*, 1979, č. 1, s. 15 a násl.
- KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. Století. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 8
- KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9
- KRÁLÍK, M. Legislativní a judikturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestně právní revue*, 2006, č. 8
- KRÁLÍK, M. Legislativní a judikturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, č. 8

KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15
KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe. *Jurisprudence*, 2006, č. 5
KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost ve sportu, *Jurisprudence*, 2009, č. 4
KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1
KRÁLÍK, M. Trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, č. 7
KRÁLÍK, M., Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. Století. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 10

Právní předpisy:

Dodatkový protokol k Evropské antidopingové úmluvě č. 58/2005 Sb. m. s
Evropská antidopingová úmluva č. 57/2005 Sb. m. s.
Mezinárodní úmluva proti dopingové ve sportu č. 58/2007 Sb. m. s.
Nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem
Občanskoprávní úmluva o korupci č. 3/2004 Sb. m. s
Trestněprávní úmluva o korupci č. 43/2009 Sb. m. s.
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový)
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem

Soudní rozhodnutí:

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962 sp. zn. 5 Cz 38/62
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978 sp. zn. 10 Co 190/76
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003 sp. zn. 25 Cdo 1960/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005 sp. zn. 25 Cdo 1506/2004
Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002 sp. zn. 5 Tdo 997/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007 sp. zn. 3 Tdo 1355/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010

Internetové zdroje:

Analýza financování sportu v České republice. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2009 [cit. 2014-03-1]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/analyza-financovani-sportu-v-ceske-republice>

Antidopingový program Českého olympijského výboru. *Olympic.cz* [online]. 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: http://www.olympic.cz/www/docs/antidopingovy_program_cov_2009.pdf

BUREŠ, R. Proč není sport imunní vůči korupci?. *Transparency International ČR* [online]. 2009 [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/projekty/stare_projekty/sport_studie_CJ.pdf

Co se rozumí pod pojmem „úplatek“? *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=31043&doctype=ART>

Česká republika se připojila k Úmluvě OSN proti korupci. *Transparency International* [online]. [cit. 22.2.2014]. Dostupné z: <http://www.transparency.cz/ceska-republika-pripojila-k-umluve-osn-proti-korupci/>

Disciplinární řád Fotbalové asociace ČR. *FAČR* [online]. 2013. [10.3.2014]. Dostupný z: <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=131593&tmplid=1417>

Důvodová zpráva k zákonu č. 15/2001 Sb., o podpoře sportu. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR* [online]. [cit. 29.1.2014]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=13394

Evropská charta sportu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 29.1.2014]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

GRIMES, S. 5 biggest scandals in Winter Olympic history. *Review Journal* [online]. 2014 [cit. 5.3.2013]. Dostupné z: <http://www.reviewjournal.com/sports/5-biggest-scandals-winter-olympic-history>

KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy – teoretický vstup do problematiky. *Učená právnická společnost* [online]. 2012 [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: http://www.ucps.sk/PRAVNI_ODPOVEDNOST_SPORTOVCEU_ZA_SPORTOVNI_URAZY

KUBÍČEK, J. Sport a právo [online]. 2012 [cit. 15.3.2014]. ISBN 8021060409. Dostupné z: <http://www.tjsokolbabe.cz/dokumenty/Sport%20a%20pravo.pdf>

LACHAMANN, M. a R. BUREŠ. Média, sport a jejich role v aktivním životním stylu: Sport a korupce. *Transparency International ČR* [online]. Praha, 2008 [cit. 25.2.2014]. ISBN 978-80-86317-65-6. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/sport_clanek.pdf

Norma zveřejněná na webových stránkách Špindlerova Mlýna [online]. [cit. 19.3.2014]. Dostupné z: <http://www.spindleruv-mlyn.com/cz/lyzovani/norma-pro-lyzare/>

Oficiální stránky rakouské horské služby. *Bergrettung* [online]. [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: http://www.bergrettung.at/uploads/media/OeBRDJahresbericht_2012.pdf

Olympijská charta. *Olympic.cz* [online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/OLYMPIJSKA-CHARTA-2013.pdf>

PELCL, M. Dějiny sportu – od kuriozity k vědecké historii. *Slezská univerzita v Opavě: Popularizace vědy* [online]. [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: http://www.slu.cz/slu/cz/projekty/webs/popularizace/postery-sylaby-publikace-1/poster/5-cyklus/0416_pelc.pdf

Pravidla FIS. *Horská služba ČR* [online]. [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <http://www.hscr.cz/www/prilohy/file45d9d68830b87.pdf>

Protikorupční program resortu Ministerstva práce a sociálních věcí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit.20.2.2014]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/11838/Aktualizovany_Protikorupcni_program_resortu_MPSV.pdf

Rozhodčí nález č.j. 1/2013. *Olympic.cz* [online]. [cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/mm4ulw0elc-Cj-1-2013-M.-Rubacek-Rozhoci-nalez-verze-pro-web.pdf>

Seznam zakázaných látek a metod dopingů pro rok 2014. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2013, [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2014_zakazane_latky_a_metody.pdf

SCHEINOST, M. Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu: Úmluva OSN proti korupci. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR* [online]. Praha, 2008[cit. 17.2.2014]. ISBN 978-80-7338-066-3. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/file/755935/webMZVUNCAC.pdf>

Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>

Světový antidopingový kodex. *Antidopingový výbor ČR* [online], 2009 [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2009.pdf

Statut rozhodčí komise Českého olympijského výboru. *Olympic.cz* [online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/wy25crtgy5-STATUT-Rozhodci-komise-2013.pdf>

Usnesení vlády České republiky ze dne 9. března 2011 č. 167 o Koncepci státní podpory sportu v České republice. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 1.3.2014]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/koncepce-statni-podpory-sportu-v-ceske-republice>

Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací Mezinárodní úmluvy proti dopingu ve sportu. *Senát Parlamentu ČR* [online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/60308/51102

Vládní návrh na vydání zákona, kterým se předkládá Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu Občanskoprávní úmluva o korupci, sjednaná ve Štrasburku dne 9. září 1999. *Senát Parlamentu ČR* [online]. [cit. 15.2.2014]. Dostupné z: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/19719/17452

WHITE, D. Match Fixing in Tennis. *Tennis Bet* [online]. 2009 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z: <http://www.tennisbet.com/tennis/443258/match-fixing-in-tennis>